

Sisekaitseakadeemia
Politsei- ja piirivalvekolledž

Kalle Kuusik

VENEKEELSETE POLITSEIAMETNIKE EESTI KEELE ÕPPIMISE
MOTIVATSIOON IDA PREFEKTUURI NÄITEL

Lõputöö

Juhendaja:

Triin Kibar, MA

Muraste 2014

LÕPUTÖÖ ANNOTATSIOON

SISEKAITSEAKADEEMIA

Kolledž: Politsei- ja piirivalvekolledž	Kuu ja aasta: juuni 2014
Töö pealkiri: Venekeelsete politseiametnike eesti keele õppimise motivatsioon Ida prefektuuri näitel.	
Töö autor: Kalle Kuusik	Olen nõus oma lõputöö kättesaadavaks tegemisega elektroonilises keskkonnas. Allkiri:
<p>Lühikokkuvõte:</p> <p>Käesolev lõputöö on esitatud 53 lehel. Viidatud allikate nimekirja kuulub 70 nimetust. Töös on esitatud 8 lisa. Lõputöö on kirjutatud eesti keeles ning resümees on esitatud vene keeles. Töö vormistamisel on aluseks võetud “Kirjalike üliõpilastööde vormistamise juhend”, mis on kinnitatud rektori Lauri Taburi käskkirjaga nr 6.1-5/363.</p> <p>Lõputöö eesmärk on uurida ning analüüsida Ida prefektuuri vene keelt kõnelevate politseiametnike hinnangut enda motivatsioonile õppida eesti keelt. Lõputöös püstitati järgmised uurimisküsimused: 1. Kuidas hindavad venekeelsed politseiametnikud ise oma motivatsiooni eesti keelt õppida? 2. Millised tingimused ja võimalused on venekeelsetel ametnikel eesti keele õppimiseks tööandja poolt?</p> <p>Lõputöö eesmärgi saavutamiseks kasutas autor andmekogumismeetodina ankeetküsitlust. Lõputöö empiirilise uurimuse analüüsist selgus, et Ida prefektuuri politseiametnike keeletaseme puudulikus on probleemiks nii ametiseseselt kui ka ametnike enda arvates. Lõputöös on autor tuvastanud, et enamjaolt hindavad vene keelt emakeelena kõnelevad politseiametnikud oma motiveeritust eesti keele õppeks välistest teguritest tulenevaks, omandades keelt tööalase nõude tõttu ning pidades tööandja toetust kõige mõjuvamaks motivatsiooni teguriks. Lõputöö kokkuvõttes välja toodud soovitusel aitavad tõhustada eesti keele õpet ja viia seeläbi ametnike keeleoskus nõutavale tasemele, mille tulemusena tõuseb ametnike professionaalsus ja leevendub personaliprobleem Ida prefektuuris.</p>	
Võtmesõnad: motivatsioon, amotivatsioon psühholoogiline protsess, keeleõppemotivatsioon, riigikeel, keeleseadus, keelenõuded, integratiivne motivatsioon, instrumentaalne motivatsioon	
Ключевые слова: мотивация, психологический процесс немотивированности, мотивация обучению языку, государственный язык, закон о языке, требования по знанию языка, интегративная мотивация, инструментальная мотивация.	
Säilitamise koht: Sisekaitseakadeemia Politsei-ja piirivalvekolledži raamatukogu.	
Kaitsmisele lubatud	
Kolledži direktor: Aivar Toompere	Allkiri:
Vastab lõputöö nõuetele	
Juhendaja: Triin Kibar	Allkiri:

SISUKORD

LÕPUTÖÖ ANNOTATSIOON	2
SISUKORD	3
SISSEJUHATUS	4
1. MOTIVATSIOON	6
1.1 Motivatsiooni määratlus	6
1.2 Keeleõppemotivatsioon ja selle teooriad	7
1.3 Õpimotivatsiooni leidmine, hoidmine ja reguleerimine	11
2. KEELELISED NÕUDED POLITSEIAMETNIKULE.....	14
2.1 Eesti Vabariigi põhiseaduses kajastatud keelesätted	14
2.2 Keeleseaduses kajastatud keelesätted	15
2.3 Keeleseaduse alusel kehtestatud keeleoskustasemed ja -nõuded	15
2.4 Muudes seadustes kajastatust leidnud keelenõuded	16
2.5 Järelevalve keeleoskustasemete täitmise osas	16
2.6 PPA ja Ida prefektuuri tegevused keeletaseme parandamiseks	18
3. UURIMUSE MEETODID, VALIM JA ANALÜÜS.....	21
3.1 Valimi ja uurimismeetodi kirjeldus	21
3.2 Uuringutulemused ja analüüs	21
3.3 Ettepanekud	28
KOKKUVÕTE	30
РЕЗЮМЕ	33
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU	34
LISAD	40
LISA 1. ANKEETKÜSIMUSTIK.....	40
LISA 2. АНКЕТНЫЙ ОПРОСНИК.....	44
LISA 3. АМЕТНИКЕ КЕЕЛЕТАСЕМЕД	48
LISA 4. КЕЕЛЕТАСЕМЕ ОМАНДАМИСЕ ПÕHJUSED	49
LISA 5. КЕЕЛЕÕПРЕ МОТИИВИД	50
LISA 6. МОТИВАЦИОНИ ТАКИСТАВАД ТЕГУРИД	51
LISA 7. МОТИВАЦИОНИ МÕЖУТАВАД ТЕГУРИД.....	52
LISA 8. МОТИВАЦИОНИ МÕЖУТАВАД ЕЕЛАРВАМУСЕД	53

SISSEJUHATUS

Keelele avalikus kasutuses üldkohustusliku staatuse andmine on paljudes riikides reguleeritud põhiseaduse tasandil (Põhiseaduse kommentaarid § 6 p2). Eesti Vabariigi põhiseaduse (edaspidi PS) § 6 sätestab, et Eesti riigikeel on eesti keel (Eesti...28.06.1992). Eesti keel on Eesti avaliku võimu teostamise keel, seega Eesti ametlik keel. Sellisena defineeris riigikeelt ka 1937. aasta põhiseaduse § 5, mille teine lause sätestas: „Riigikeele all tuleb mõista ametiasutiste asjaajamise keelt” (Põhiseadus 25.02.1937).

Riigikeele staatus tähendab seda, et põhiseaduslikud institutsioonid toimivad riigikeeles, ametiasutuste asjaajamine toimub riigikeeles, isikul on õigus pöörduda riigi ja kohaliku omavalitsuse asutuse poole riigikeeles ning saada riigikeelseid vastuseid, samuti on ametlikud dokumendid eestikeelsed.

Riigivõimu esindavad ka politseiametnikud. Paraku on aga viimaste aastate politseiametnike keeleoskuse kontrollid Ida prefektuuris näidanud, et politseiteenistuses on arvukalt inimesi, kes ei oska eesti keelt piisaval tasemel. Politsei- ja Piirivalveameti (edaspidi PPA) personaliosakonna 01.11.2013.a andmete järgi ei vastanud Ida prefektuuris töötavast 876 ametnikust keelenõuetele 117 ehk 13,36% ametnike koguarvust (Remsel, V. ütlused).

Lõputöö aktuaalsus seisneb selles, et vaatamata korduvatele ettekirjutustele ning eesti keele õpetamisele on politseiasutuses töötavate venekeelsete ametnike keeleoskus jätkuvalt suur probleem. Probleemi olemasolu näitab ka meedias laialdast kajastamist leidnud 2013. aasta jaanuari PPA pöördumine Siseministeriumi poole ettepanekuga alandada politseiametnike keelenõudeid.

Erinevad uurijad (Weiner, Lindgren, Suter, Döenyei, Gardner) on oma uurimustega tõendanud, et motivatsioon on üks põhilisemaid tegureid, mis kujundab võõrkeeleõppe tulemuslikkust. Inimesi ergutavad, innustavad ja panevad tegutsema ning õppima väga erinevad asjad. Motivatsiooni leidmine võib olla keeruline ülesanne, eriti juhul, kui elatakse piirkonnas, kus suur protsent elanikkonnast on venekeelne. Samuti valdab väga suur osa Ida-Virumaal elavatest eestlastest vene keelt ning seetõttu puudub otsene vajadus keeleõppeks, kuna nii tööl kui ka töövälisel ajal saadakse hakkama vene keelt kõneledes.

Eespool nimetatud probleemidest tulenevalt on lõputöö eesmärk uurida ning analüüsida Ida prefektuuri vene keelt kõnelevate politseiametnike hinnangut enda motivatsioonile õppida eesti keelt. Püstitatud eesmärgi saavutamiseks on töö autor seadnud järgmised uurimisülesanded:

- käsitleda erinevaid keeleõppe motivatsiooni teooriaid;

- anda ülevaade keeleoskuse nõuetest, keeletasemetest, keeleinspektsiooni poolt läbiviidud kontrollide tulemustest, hetkeolukorrast Ida prefektuuris ning sellest, mida on Politsei- ja Piirivalveamet teinud venekeelsete politseiametnike keeleoskuse parandamiseks;
- viia läbi venekeelsete ametnike hulgas ankeetküsitlus ja fookusrühmaintervjuud eesti keele õppimise motiivide väljaselgitamiseks;
- analüüsida ja võrrelda küsitluse tulemusi;
- teha järeldusi ja ettepanekuid edaspidiseks motivatsiooni tõstmiseks eesti keele õppimisel.

Lõputöös on püstitatud järgmised uurimisküsimused:

1. Kuidas hindavad venekeelsed politseiametnikud ise oma motivatsiooni eesti keelt õppida?
2. Millised tingimused ja võimalused on vene-keelsetel ametnikel eesti keele õppimiseks tööandja poolt?

Lõputöö eesmärgi saavutamiseks kasutas autor andmekogumismeetodina ankeetküsitlust. Andmete kogumiseks kasutatud ankeetküsitluse näidis on toodud Lisas 1. Lisaks ankeetküsitlusele oli autoril kavas läbi viia ka fookusrühmaintervjuu, kuid paraku ei olnud ametnikud nõus selles osalema ning seetõttu fookusrühmaintervjuud ei tehtud.

Lõputöö koosneb kolmest peatükist. Esimeses peatükis kirjeldatakse motivatsiooni olemust, motivatsiooni määratlust üldises plaanis, antakse ülevaade keeleõppemotivatsioonist, õpimotivatsiooni leidmisest, hoidmisest ja reguleerimisest.

Teises peatükis käsitletakse politseiametnikele esitatud keelelisi nõudeid, mille all vaadatakse läbi Eesti Vabariigi põhiseaduses (edaspidi PS), keeleseaduses ning muudes seadustes kajastatud sellekohased sätted. Samuti käsitletakse keeleoskuse nõuete täitmise järelevalve tulemusi, puudutakse lühidalt praegust olukorda ning tuuakse välja see, mida on PPA ja Ida prefektuur teinud seni, et parandada keeleoskust Ida prefektuuri ametnike seas.

Kolmandas peatükis tutvustatakse uurimustöö metoodikat, analüüsitakse ankeetküsitluse põhjal kogutud uurimustulemusi ning tehakse järeldusi. Lõputöös välja toodud soovitused aitavad tõhustada eesti keele õpet ja viia seeläbi ametnike keele oskus nõutavale tasemele. See tõstab omakorda ametnike professionaalsust ja leevendab personaliprobleeme Ida prefektuuris.

Lõputöö kirjutamine osutus palju raskemaks kui autor algselt arvata oskas ja seetõttu kuuluvad kõige suuremad tänusõnad töö juhendajale Triin Kibarile ja kõigile teistele, kes töö valmimisele kaasa aitasid. Samuti kuuluvad tänusõnad Sisekaitseakadeemia Politsei- ja piirivalvekolledži õppejõududele ja kursusekaaslastele heade mõtete ja toetava suhtumise eest.

1. MOTIVATSIOON

1.1 Motivatsiooni määratlus

Motivatsioon on komplitseeritud psühholoogiline nähtus, mida on uuritud seoses erinevate inimtegevustega. Mitmed uurijad (Weiner, Lindgren, Suter, Döneyei, Gardner jt) tunnistavad, et tegemist on keerulise ja osalt ka vastuolulise küsimusega. Enamasti seostavad psühholoogia uurijad motivatsiooni inimese rahuloluga oma tegevusest ja selle tulemustest. Termin pärineb ladinakeelsest sõnast „*movre*“, mis tähendab edasiliikumist. Eesti keele seletava sõnaraamatu järgi on motivatsioon käitumise põhjendus, huvitatus, motiivide kogum, mis ajendab inimest mingil kindlal viisil toimima (Langmets jt. 2009). Weiner (1992) defineerib motivatsiooni kui põhjust, miks inimene mõtleb või käitub nii nagu ta seda teeb. Alas'e (2004) järgi on motivatsioon inimese sisemised ajendid, põhjused ja jõud, mis mõjutavad inimese tegevust. Valk (2003) nimetab motivatsiooni liikuma panevaks jõuks, mis tekib erinevate sisemiste ja välimiste jõudude ehk mõjutajate tulemusena ning on aluseks inimese erinevatele tegevustele. Motivatsiooni on defineeritud ka kui psühholoogilist protsessi, mis tekitab impulsi ning paneb inimese tegutsema või liikuma mingi ülesande suunas (Brophy 2004). Üldisemalt võib öelda, et motivatsioon ongi psühholoogiline protsess, mis tekitab impulsi ning paneb inimese tegutsema või liikuma ülesande suunas (Zusho & Pintrich, 2003; Kleinginna & Kleinginna 1981).

Motivatsioon hõlmab eri tüüpi motiive, nagu hoiakud, tunded, tarbed, veendumused, väärtused ja huvid (Lindgren, Suter 1994). Motiive tekitavad aga vajadused ehk mingi olulise ressursi puudujäägid ning soov vajadusi rahuldada (Bachmann, Maruste 2008).

Kidroni (2001) järgi määravad motivatsiooni kolme liiki tegurid, mis võivad toimida ka samaaegselt:

- käitumist determineerivad bioloogilised ajejõud: instinktid, tungid ja tarbed (nt vajadus toidu, vee järele, sugukihk, emainstinkt jne);
- biheivioristide lähtekohalt ei ole põhiosa käitumisajendeid mitte kaasasündinud, vaid õpistrateegiate kaudu elu käigus omandatud ning motivatsioonis on keskne õppimise osa;
- humanistlik psühholoogia toonitab motivatsioonis füsioloogiliste ning sotsiaalsete vajaduste kõrval kõrgemaid, üksnes inimesele omaseid eneseaktualiseerimisega seotud vajadusi.

Motivatsiooni puhul on tegemist väga keeruka, paljusid tahke – kognitiivseid, emotsionaalseid, isiksuslikke ja sotsiaalseid tegureid hõlmava inimekäitumist ajendava ilminguga (Sepp 2010), seetõttu on psühholoogid motivatsiooni defineerimisel kasutanud erinevaid uurimismeetodeid. Pintrich ja Schunk (1996) defineerivad motivatsiooni kui protsessi, mis kutsub esile ja hoiab alal

eesmärgistatud tegevust. Motivatsiooniprotsessi ei saa jälgida otseselt, pigem järeldatakse seda käitumisest – ülesannete valikust, jõupingutustest, mida ülesannete sooritamisel üles näidatakse, samuti ka püsivusest nende täitmisel või ka väljendatud soovist millegi tegemiseks (Pintrich ja Schunk 1996). Motivatsiooniprotsessis avaldub isiksusele omane teatav motivatsiooniline sättumus – igal inimesel on eelistatud viis sündmuste interpreteerimisel, mis initsieerivad või reguleerivad inimese käitumist (Sepp 2010).

Viire Sepa (2010) järgi eristataksegi motivatsioonilise sättumuse ehk motivatsiooniprofiili kolme põhitüüpi:

- progressiivne – ülekaalus üldise aktiivsuse, loomingulise ja sotsiaalse kasulikkuse motiivid;
- regressiivne – domineerivad eluliste tarvete rahuldamise, mugavuse ja prestiiži ehk välised motiivid;
- alalhoidlik – domineerivad enesehinnangut toetavad ja alalhoidvad motiivid, niisuguseid inimesi iseloomustab sageli motivatsioonipuudus, abituse ja isikliku ebaõnnestumise tunne.

Tänapäeval käsitletakse motivatsiooni mitmefaktorilisena (Krull 2000). Krulli sõnul püütakse motivatsiooni kujunemisel arvesse võtta nii tunnetuslikke, kui ka emotsionaalseid tegureid. Samuti ei saa motivatsiooni kirjeldada ilma isiksuslike ja sotsiaalseid faktoreid arvestamata. Krulli (2000) väitel on iga inimese motivatsioon keeruline ning ühe ja sama käitumise aluseks võivad olla erinevad sisemised motiivid. Sageli on raske selgusele jõuda, kas motivatsioon tekib mõneks tegevuseks sisemiste või väliste tegurite toimetel. Mõnikord põhjustab tegevust ühel tasemel vaadatult väline tasustus, mis omakorda kutsub esile sisemise huvi sama tegevuse vastu, kuid on ka vastupidiseid juhte, kus algne sisemine huvi õppimise vastu saab toetust välise tasustusest (Krull 2000).

1.2 Keeleõppemotivatsioon ja selle teooriad

Enamik teadlasi on seisukohal, et õppimise, sh ka võõrkeele õppimise tulemuslikkuse põhilisemaks teguriks on motivatsioon (Dörnyei 2001; Gardner 2001; Kruidenier & Klement 1986). Õppimise motivatsioon viitab õppija vajadusele, soovile ja valmisolekule osaleda ning olla edukas õppimise protsessis. Motivatsioon määrab otseselt ära selle, kuidas õppijad kasutavad õpistrateegiaid, kui palju nad suhtlevad emakeele kõnelejadega, milliste tulemusteni nad jõuavad teist keelt õppides ning kui kauaks nad säilitavad peale õpinguid saavutatud keeletaseme (Oxford, Shearin 1994).

Keele õppimist ja kasutamist ühiskonnas mõjutavad eri väärtused, uskumused, hoiakud, kultuuriline pagas jms (Schiffmann 1996). Peaaegu kogu inimese käitumine on millestki

põhjustatud või motiveeritud. Täiskasvanud inimese õppimissoovil võivad olla nii isiklikud põhjused kui ka sotsiaalsed põhjused. Isiklikeks põhjusteks on huvi, uute oskuste omandamine, uudishimu rahuldamine, tööalase kvalifikatsiooni tõstmine ja omandamine, oskuste ja teadmiste kinnitamine, suutlikkuse proovile panek. Sotsiaalseteks põhjusteks on aga suhtlemisoskuse parandamine, sotsiaalse kompetentsuse tõstmine, teiste inimestega kontakti loomine, üksinduse vältimine. (Märja jt. 2003)

Esimesed põhjapaneevad seisukohad keeleõppemotivatsioonis tõi välja Robert Gardner. Ta uuris keele omandamise ja motivatsiooni omavahelist seost ja leidis, et teise keele õppe motivatsioon on üheks tähtsamaks teguriks, mis paneb inimest teist keelt õppima. (Gardner 2007)

Gardneri (2001) järgi iseloomustavad motiveeritud keeleõppijat järgmised tunnused:

- motiveeritud isik kulutab jõudu, et õppida keelt. Ta on püsiv ja järjekindel nii materjali õppides kui kodutööd tehes. Motiveeritud õppija otsib võimalusi, et saada rohkem teada ning on nõus selleks tegema ka lisatööd;
- motiveeritud isik tahab saavutada eesmärki. Ta soovib olla edukas ning teeb kõik selleks, et edu saavutada;
- motiveeritud isik naudib talle antud keeleõppeülesannet. Ta tunneb ülesandest rõõmu ning see esitab talle väljakutseid isegi siis, kui entusiasm on madalam kui tavaliselt.

Gardneri teise keele õpimotivatsiooni mõtte on motivatsiooni ja stiimulite vastastikune mõju. (Dörnyei 2001).

Stiimuleid on kahte sorti: integratiivsed ja instrumentaalsed (Edwards 1985; Gardner 2007; Kim 1988). Integratiivne motivatsioon kirjeldab üleüldist positiivset suhtumist keelekandjatesse ja nende kultuuri (Skehan, 1989). Integratiivse motivatsiooni puhul soovib õppija sihtkeele kõnelejatega aktiivselt suhelda (Dörnyei 2001). Integratiivseid motiive kujundavad huvid, uudishimu, vajadused ja nauding (Lindgren & Suter 1994). Isikud, kes tahavad või on nõus identifitseeruma teise keelegrupiga, on rohkem motiveeritud ja peavad õpitavat keelt enda isiklike eesmärkide saavutamise jaoks huvitavaks, kasulikuks ja vajalikuks. Integratiivne orientatsioon toob välja keeleõppepõhjused, mis rõhutavad identifitseerimist keelekogukonnaga. Integratiivse orientatsiooni põhimõtte viitab keeleõppe integratiivsetele põhjustele, näiteks: „õpin keelt, sest see aitab mul paremini aru saada sihtkeele kultuurist” (Masgoret & Gardner 2003).

Instrumentaalne motivatsioon on seotud üksnes ametialase edukusega, vajadusega suhelda domineeriva keele kandjatega ja olla konkurentsivõimelisem (Skehan 1989). Instrumentaalse motivatsiooni puhul soovib inimene leida (paremat) tööd, saada kõrgemat palka, sooritada keeleksam vms (Dörnyei 2001). Instrumentaalne orientatsioon esindab praktilisi põhjuseid,

miks keelt õpitakse. Sinna alla kuulub keele õppimine ilma huvita saada sotsiaalselt lähedaseks keelekogukonnaga – „õpin keelt, kuna see annab mulle eelise teistega konkureerides” (Masgoret & Gardner 2003).

Üldiselt peetakse võõrkeeleõppes tõhusamaks integratiivset motivatsiooni, eriti oluline on see suhtluskeele arengus (Gardner 2007). Kui õppijad suhtuvad positiivselt sihtkeele kõnelejatesse, siis saavutavad nad keeleõppes üldjuhul ka paremaid tulemusi (Rannut 2005). Instrumentaalne motivatsioon osutub keeleõppes edukaks vaid siis, kui õppija suhtleb sihtkeelt emakeelena kõnelejatega (viibib loomulikus keelekeskkonnas), vastasel juhul annab keeleõpe vähe tulemusi (Krashen 1982; Hirschler 1994; Rannut 2005).

Gardneri jt keeleõppe motivatsioonide lähenemist on hiljem edasi arendanud nt. Leo van Lier. Oma uuringus väidab ta, et motivatsioonide liigitamine integratiivseteks ning instrumentaalseteks on liiga pealiskaudne, sest see liigitus jätab tähelepanuta väga vajalikud motivatsiooni allikad nagu on inimese kaasasündinud uudishimu ja loomuomane rahulolu. Tema arvates on motivatsioon loomuomane ehk sisemine (intrinsic) või väline (extrinsic), sõltuvalt sellest, kas keele õppimise stiimul pärineb indiviidi seest või tuleb väljastpoolt (Lier 1996). Erinevate uurimuste käigus on leitud, et kui teist keelt õpitakse sisemistel põhjustel, siis on keeleõppija motivatsioon suurem (Rubenfeld jt. 2007).

Keeleõppemotivatsiooni uurimiseks kasutatakse ka Edward Deci ja Richard Ryani enesemääratlusteooriat. Enesemääratlemise teoorias eristavad Edward Deci ja Richard Ryan peamiselt kahte põhimõtteliselt erinevat tüüpi motivatsiooni: sisemist ja välimist. Alase järgi seondub sisemine motivatsioon võimalusega rakendada oma võimeid tulemuslikult, olla tunnustatud. Väline motivatsioon on seotud väliste tegurite ergutava mõjuga (Alas 1997).

Motivatsiooni ühe olulise sisemise allikana näevad uurijad eduelamust, mis seisneb oma tegevuse tagajärgede prognoosimisest ja tegevuseesmärkide aktiivses püstitamises (Krull 2000). Sisemise motivatsiooni tekkeks on tihti uudishimu, soov saada midagi teada (Deci 1980). Sisemiselt motiveeritud käitumist iseloomustab see, et tegevus toimub inimese enda huvist tegevuse vastu ning tegevust nauditakse, peetakse proovilepanevaks või uudseks. Sisemiselt motiveeritud inimesi iseloomustab ka see, et tegevusest võetakse osa vabatahtlikult ja tegevuses osalemine ei toimu tasu saamise eesmärgil (Ryan, Deci 2000). Edward Deci arvates on sisemiselt ajendatud käitumise korral tegemist motivatsiooniga, mida põhjustavad otseselt isiklik huvi, rahuldus- või rõõmutunne – kõik tegevused, millesse lülitutakse, et tunda end pädevana ja olukorda kontrollivana (Deci 1975). Inimesed tunnevad end kompetentsetena ja olukorra

peremeestena, kui nad on võimelised adekvaatselt reageerima neile optimaalsele väljakutsele, mis olgu uudne, huvitav ja piisavalt pingutust nõudev (Deci 1980).

Sisemiste motivatsioonidega inimene tunneb keele õppimisest kui tegevusest rõõmu siin ja praegu, mõtlemata tuleviku peale, kui keel on selge (Deci 1980). Sisemine motivatsioon jagatakse omakorda kolmeks:

- sisemine vajadus omandada teadmisi, mis on seotud uudishimu ja õpihuviga ning sooviga õpitut mõista, sest uute teadmiste omandamine pakub mõnu.
- sisemine orienteeritus saavutustele: rahuldust ja mõnu pakub eelkõige protsess, mille kaudu püstitatud eesmärgini jõutakse, mitte niivõrd eesmärk iseenesest.
- sisemine soov kogeda elamusi: tegeletakse millegagi saamaks sellest teatud stimulatsiooni, näiteks esteetilist naudingut või lõbu ja põnevust (Ryan, Deci 2000; Ratelle, Guay, Vallerand, Larose ja Senecal 2007).

Kuigi sisemine motivatsioon on kahtlemata oluline motivatsiooni vorm, on siiski suur osa meie tegevustest välisel motivatsioonil põhinev. Väline motivatsioon kujutab endast vastandlikku motivatsiooni vormi sisemisele motivatsioonile. Väline motivatsioon on motivatsiooni vorm, mis esineb, kui tegevusega tahetakse saavutada selgelt eristuvat välist eesmärki (Ryan, Deci 2000). Välimise motivatsiooni all mõistetakse enamasti võimalikke hüvesid, mida teatud käitumise korral võimaldavad teised inimesed, väline maailm (Ryan, Deci 2000). Deci leiab, et väline motivatsioon eksisteerib seetõttu, et keele õppijal on väljastpoolt vahendatud aktiivsus või piirang (Deci 2000). Väljastpoolt motiveeritud keeleõppe puhul ei tunta tegevusest rõõmu, vaid keelt õpitakse vastumeelselt, vähese huviga seetõttu, et saada tunnustatud või selleks, et vältida negatiivseid tagajärgi (Ryan, Deci 2000). Näiteks väliselt motiveeritud keeleõppijad võivad öelda, et nad õpivad keelt vaid sellepärast, et parandada töö saamise võimalusi. Sarnaselt sisemisele motivatsioonile jagatakse ka välimine motivatsioon kolmeks:

- orienteeritus tulevikule sarnaneb kohati sisemise orienteeritusega saavutustele, kuid vahe on selles, et siin on otseseks eesmärgiks tulemus, mitte selleni viivast protsessist mõnu tundmine
- introjektsioon ehk millegi tegemine puhtalt sisemise surve tõttu kohusetundest või süütunde vältimiseks. Nagu mainitud, surve on iseenesest sisemine, kuid selle tekkepõhjus seostub välise motivatsiooniga – tekib tunne, et tuleb hea tulemuse saavutamiseks maksimaalselt pingutada.
- väline reguleeritus ehk millegi tegemine puhtalt kasu saamise või karistusest pääsemise eesmärgil (Ryan, Deci 2000; Ratelle, Guay, Vallerand, Larose ja Senecal 2007).

Motivatsiooni sisemist ja välimist komponenti võib olla ka mõnel juhul raske eristada, kuna välimine motivatsioon võib tegevuse käigus muutuda sisemiseks ja vastupidi (Krull 2000).

Deci ja Ryani enesemääratlusteooria kolmandaks motivatsioonitüübiks on amotivatsioon. Amotivatsioon on motivatsiooni puudumine, ning selle korral ei taju indiviid tegevuse ja selle tegevuse tulemuse vahelist seost (Deci 1975). Erinevalt välisest ja sisemisest motivatsioonist on amotivatsioon olukord, kus indiviid ei leia ühtki head põhjust tegevuses osalemiseks ning tal pole mingit kavatsust ega energiat osaluseks (Raudsepp jt. 2010). Amotiveeritud käitumise korral puudub inimesel tahtejõud, sest puuduvad eesmärgid, ootused autasu saamiseks ja võimalused sündmuste muutmiseks (Vallerand jt 1990). Seega on amotivatsioon justkui abituse tunne, mille käigus inimene tajub, et tal puudub kontroll oma tegevuse üle (Deci jt, 1991). Amotivatsioon on väga paljuski seotud ka negatiivsete kogemuste ja tagajärgedega ning on sageli ka põhjuseks, miks mõni indiviid tunneb end õppides ebameeldivalt ja ei näe õpingutes osalemiseks põhjust (Vallerand jt 1990).

Motivatsiooniteooriaid on mitmeid, kuid aja jooksul on need muutunud. Esmased neist nägid inimese käitumisajendeid ühefaktoriliseks – välise stiimulite või sisemise tungina. Tänapäevased motivatsiooniteooriaid käsitletakse aga mitmefaktoriliseks. Arvesse püütakse võtta nii kognitiivseid kui ka emotsionaalseid tegureid, samuti isiksuslikke ja ka sotsiaalseid faktoreid, pöörates tähelepanu individuaalsetele erinevustele. Kuid kõikides neis teooriates on motivatsiooni allikad esitatud paljude sarnasustega. Kõik teooriad peavad vajalikuks enesearengu ja sotsiaalse ühendatuse vajadusi.

Käsitletavate motivatsiooniteooriate läbiv sõnum on, et motivatsiooni allikad sõltuvad sellest, kas stiimul pärineb indiviidi seest (isiklikust huvist ja soovist keelt õppida), või siis tuleb see väljastpoolt (võimaliku hüve saavutamiseks). Neist tõhusamaks peetakse sisemist motivatsiooni, kuna keele õppimise stiimul pärineb indiviidi seest, omades huvi tegevuse vastu, pannes end proovile, et saavutada eduelamus.

1.3 Õpimotivatsiooni leidmine, hoidmine ja reguleerimine

Pilli (2005) sõnul on õpimotivatsiooni leidmine, hoidmine ja reguleerimine keeleõppe pikas ja energiamahukas protsessis keskne tegur. Selleks, et õppimine ilmneks, peab õpilane tahtma õppida ja olema motiveeritud õppimiseks (Imsen 1998). Täiskasvanud õppija õpimotivatsioon on tugevalt seotud sotsiaalse keskkonnaga ja sellest tulenevate rollidega (Pilli 2005). Inimesi motiveerib kõige rohkem õppima huvi, lõbu ja väljakutse, mida nad õppeprotsessist saavad, seega on põhiline õppimist motiveeriv tegur õppimine ise ja sellega kaasnev rahulolu tunne (Law 1994). Sisemised motivaatorid nagu enesehinnangu tõus, tunnustuse saamine, suurem eneseusaldus jm on väga mõjuvad (Law 1994, Märja jt 2003). Tahtmist õppida mõjutavad ka

mitmed väliskeskkonnast tulenevad ajendid ehk välised stiimulid, mis õppima meelitavad või sunnivad (nt ametikõrgendus, haridust tõendava dokumendi saamine, tasu heade tulemuste eest, kõrge hinne). Välised stiimulid sunnivad inimest õppima ka siis, kui ta ise ei ole õpitavast väga huvitatud (Märja jt 2003). Samas esineb olukordi, kus esmalt rakendub õppimisel mõni väline ajend, kuid juba õppimise käigus võib isikus välja kujuneda sisemine vajadus või huvi, mõistagi võib ka vastupidist kujutleda (Law 1994). Tegelikult moodustavadki välised stiimulid ja sisemised motivaatorid dünaamilise terviku, kus teatud eluetappidel ja situatsioonides domineerivad ühed vajadused ning teisel juhul teised vajadused (Märja jt 2003).

Tihti juhib täiskasvanud õppijat mitu motiivi. Kõige tähtsam on see, et inimeses tekiks huvi õpitava keele vastu, et ta kogeks õppimisel tulemit ning et ta väärtustaks seda, mida õpib. Õppimist motiveerivaks jõuks on Pilli (2005) sõnul vastuoluline kogemus õppija enesemõistmise ja tema sotsiokultuurilise keskkonna vahel – õppima asub inimene olukordades, kus tema arusaamad, suhtumised ja minapilt on muutunud, ning need ei sobi enam kokku tema senise elukeskkonna ja harjumuspäraste kogemustega. Mõned inividid on loomult uudishimulikud kui teised, mõned võimekamad - see oleneb personaalsetest asjaoludest (McIntosh 2010). Motivatsiooni taset tõstab inimese tunnetus oma teadmistest ja taju, et ta saab palju paremini hakkama, kui teised teda ümbritsevad inimesed.

Hermani ja Mandelli (2004) hinnangul õpivad täiskasvanud hästi ja on koostööaldis, kui nad on enda jaoks otsustanud, mida, kuidas ja miks nad õpivad. Oluliseks õpimotivatsiooni mõjutajaks on õpikeskkond (Deci 1992, McCombs 1991), tähendusrikkad tegevused (McCombs) ja valikuvabadused (Paris 1997). Seega on õppima asunud täiskasvanu kohanemise ja eduka toimetuleku eelduseks see, et arvestatakse tema eripäraga ning et oleks õppimist soodustav ja toetav keskkond. Õpikeskkonna olulisusele viitab ka Wlodkowski (2008), kelle hinnangul on olemas neli olulist õpikeskkonnast tingitud muutujat, mis mõjutavad täiskasvanud õppija õpimotivatsiooni. Nendena nimetab ta kaasatust, kompetentsust, tähendust ja suhtumist (Wlodkowski 2008). Soodus keskkond aitab õppijatel vabalt valida õpieesmärgid ning julgustab õppijat aktiivselt õppetöös osalema (Herman, Mandelli 2004).

Õppija võime oma motivatsiooni reguleerida – enda motivatsiooni kontrollida ja mõjutada – suurendab tema püsivust õppimisel (Wolters 2003). Motivatsiooni regulatsioon tähendab mõtteid ja tegevusi, mille kaudu õppijad mõjutavad oma valikuid, püüdlusi ja järjekindlust õppimisel (Wolters 2003). Woltersi uurimustele tuginedes on leitud järgmised motivatsiooni regulatsiooni strateegiad, mida võib nimetada ka olulisemateks õpistrateegiateks:

- tulemuste ja tagajärgede visualiseerimine – õppija kujutleb õppima asudes ette oma õppimise tulemusi ja tagajärgi;

- eneseanalüüs teel eesmärgile – õppija analüüsib end ja oma tegevust, et mõista, põhjendada ja hinnata oma oskusi ja sooritusi eesmärgi suunas liikumisel;
- huvi kujundamine – õppija suurendab enda sisemist motivatsiooni sellega, et muudab ülesande enda jaoks konkreetsemaks, tähenduslikumaks, väljakutsuvamaks, nauditavamaks ja huvitavamaks. Selle strateegia kasutamine võimaldab õppijal hoida oma motivatsiooni püsivana;
- keskkonna struktureerimine – õppija vähendab õppimist segavaid-takistavaid asjaolusid ümbritsevas keskkonnas;
- enesetõhususe juhtimine – õppija jälgib, hindab ja kontrollib endale esitatavaid ootuseid ja enda kompetentsuse tunnetust, seab vahe-eesmärke, on vajadusel pessimistlik, innustab ennast;
- kontrollitavatele eeldustele keskendumine – õppija keskendub motivatsiooni hoidmiseks või suurendamiseks eeldustele, mis võimaldavad tulemust parendada ja on kontrollitavad;
- emotsioonide reguleerimine – õppija jälgib, hindab ja muudab emotsionaalse kogemuse esinemissagedust, intensiivsust ja kestust (Wolters 2003).

Täiskasvanu valmisolek õppida on seotud tema vajadustega ja kohanemisega erinevates elurollides. Õppimine tähendab õppija aktiivsust teadmiste, oskuste, hoiakute konstrueerimise protsessis. Tänu üleilmastumisele on õppimine sattunud suure tähelepanu alla ja eriliselt just elukestev õpe täiskasvanutele. Täiskasvanu on õpivalmis, mis eristab teda ka lastest, kes alles õpivad õppima. Täiskasvanu lähenemine on tavaliselt eesmärgistatud ja õppimise protsess praktiline ning just selle protsessi juures on motivatsioon esmatähtis. Õppija teadlikkus endast kui õppijast ja õppimisest võimaldab tal oma õppimist teadlikult kavandada, suunata ja hinnata. Inimene on motiveeritud neile tegevustele, mis tal õnnestuvad, ta pingutab õnnestumise nimel ning enam pingutades saab paremaid tulemusi, mis omakorda kujundab motivatsiooni. Indiviid väldib tegevusi ja elulisi olukordi, milles aimab läbikukkumist, näiteks kui õppija identiteet on seotud arusaamaga endast kui halvast keeleõppijast, siis püüab ta vältida neid situatsioone, mis seda kinnitaks. Selleks tuleb õppijale luua selline keskkond, mis loob tingimused paremate keeleõppe tulemuste saavutamiseks, mis omakorda on motivatsiooni kujundajaks. Seega on õppimise eesmärgistamine ja protsessi teadlik jälgimine olulisemad tulemusliku õppimise tegurid.

2. KEELELISED NÕUDED POLITSEIAMETNIKULE

Demokraatliku ühiskonna ülesanne on kindlustada kodanike võimalikult kõrge keeleoskus, et inimestel ja inimrühmadel oleks võimalik kaitsta ja edendada oma õigusi ja laiendada oma valikuvõimalusi (Kukk 2002).

Eesti Vabariigis on vastu võetud mitmeid õigusakte, mis sisaldavad õiguse ja halduse valdkonna keelekasutust reguleerivaid sätteid.

2.1 Eesti Vabariigi põhiseaduses kajastatud keelesätted

Eesti Vabariigi põhiseaduse § 6 alusel on Eesti riigikeel eesti keel. See säte annab eesti keelele riigikeele staatuse, samuti annab see aluse keelekasutuse reguleerimisele, keelepoliitika kavandamisele ja keelekäitumise suunamisele kõigis valdkondades. Eesti keele staatus riigikeelena tähendab, et Eesti kodanikel on õigus suhelda eesti keeles riigi- ja kohalike omavalitsuste ning kohtusüsteemi asutustega ning et eesti keel on riigiasutuste ja kohalike omavalitsuste ning kohtusüsteemi asjaajamiskeel.

Põhiseaduse § 51 sätestab, et igapähele on õigus pöörduda riigiasutuste, kohalike omavalitsuste ja nende ametiisikute poole eesti keeles ja saada eestikeelseid vastuseid. Paragrahv kaitseb igapähele õigust ametlikule suhtlusele eesti keeles (PS kommentaarid § 51 p 1).

PS § 52 kohaselt on põhiline riigi ja kohalike omavalitsuste asjaajamiskeel eesti keel. Riigikeele staatus tähendab seda, et põhiseaduslikud institutsioonid toimivad riigikeeles, ametiasutuste asjaajamine toimub riigikeeles, isikul on õigus pöörduda riigi ja kohaliku omavalitsuse asutuse poole riigikeeles ning saada riigikeelseid vastuseid, ametlikud dokumendid on eestikeelsed (Tomusk 2013). See § konkretiseerib ühelt poolt § 6 sätet, mille kohaselt riigikeel on eesti keel, ning on seega määratud kaitsma eesti keele staatust. Teiselt poolt kaitseb § 52 lg 2 vähemuste huve ning tagab teatud kohalikele omavalitsustele õiguse otsustada sisemise asjaajamise keele üle (PS kommentaarid § 52 p 1). (Eesti...28.06.1992)

Seega lähtuvad avaliku sektori keeleoskuse nõuded otseselt põhiseadusest, kuigi need on välja toodud ka teistes Eesti õigusruumis sätestatud seadustes ning seaduste alusel välja antud teistes õigusaktides.

2.2 Keeleseaduses kajastatud keelesätted

Põhiline keeleküsimumsi reguleeriv õigusakt on keeleseadus, mis täpsustab põhiseaduses ja teistes seadustes sisalduvaid keelesätteid.

Eesti keele oskuse nõudeid on töötajatele kohaldatud alates 1989. aastast, mil võeti vastu ENSV keeleseadus, mis deklareeris, et ENSV riigikeeleks on eesti keel. (Eesti...1989) Seaduse eesmärk oli järkjärguliselt tõsta eesti keele sotsiaalset tähtsust ühiskonnas ja minna üle riigis eestikeelsele asjaajamisele (Hallik 2002).

Esimene Eesti Vabariigi keeleseadus võeti vastu 21.02.1995 aastal. Seadus sätestas, et Eesti riigikeel on eesti keel, ühelegi teisele keelele mingit staatust ei antud, kõik teised keeled peale eesti keele kuulutati võõrkeelteks.

Hetkel kehtiva keeleseaduse eesmärk on arendada, säilitada ja kaitsta eesti keelt ning tagada eesti keele kasutamine peamise suhtluskeelena kõikides avaliku elu valdkondades.

Keeleseaduse § 3 lg 1 kordab põhiseaduse sätet, et Eesti riigikeel on eesti keel. Paragrahv 4 avab ametliku ning avaliku keelekasutuse mõiste ning sätestab keelekasutusvaldkonnad, kus kirjakeele normi järgimine on kohustuslik. Ametlik keelekasutus on avaliku sektori asutuse dokumentide, veebilehe, siltide, viitade ja teadaannete keelekasutus.

Asutuste asjaajamise keelsust sätestab § 10, kus on öeldud, et riigiasutuse ja kohaliku omavalitsuse asutuse asjaajamine toimub eesti keeles, kusjuures nõue kehtib nüüd ka riigi enamusosalusega äriühingu, riigi asutatud sihtasutuse ja riigi osalusega mittetulundusühingu suhtes.

Paragrahvi 23 kohaselt peavad avalikud teenistujad ning valitsusasutuste hallatavate riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste töötajad, avalik-õiguslike juriidiliste isikute ja nende asutuste töötajad ning notar, kohtutäitur, vandetõlk ja nende büroo töötajad oskama ja kasutama eesti keelt tasemel, mis on vajalik teenistuskohustuste või tööülesannete täitmiseks. Riigiasutuste ja kohalike omavalitsuse asutuste teenistujate eesti keele oskuse nõuete kehtestamine on valitsuse pädevuses.

2.3 Keeleseaduse alusel kehtestatud keeleoskustasemed ja -nõuded

Avaliku sektori töötajatele keeleoskuse nõuded on kehtestatud Vabariigi Valitsuse 20.06 2011 a määrusega nr 84 „Ametniku, töötaja ning füüsilisest isikust ettevõtja eesti keele oskuse ja kasutamise nõuded“. See hõlmab kõiki avalikke teenistujaid ja avaliku sektori töötajaid.

Vähemalt A-tasemel keeleoskust nõutakse isikutelt, kelle teenistuskohustused või tööülesanded on konkreetset laadi ning täpselt piiritletud, keelekasutusolukorrad on rutiinsed ja kirjalik töö piirdub tüüpdokumentide koostamise või plankide täitmisega.

B-tasemel keeleoskust nõutakse aga isikutelt, kelle teenistuskohustused või tööülesanded on mitmekesised ning võivad olla seotud asjaajamise, allüksuse juhtimise või koostööga, samuti tööks vajalike (etteantud sisuga) dokumentide koostamisega.

C-tasemel keeleoskust peavad valdama isikud, kelle teenistuskohustused või tööülesanded on seotud üksuse juhtimise, tegevuse kavandamise ja koordineerimisega, samuti nõustamise, avalike ettekannete, sõnavõtude ja ametlike kirjalike tekstide koostamisega. (Ametniku...26.06.2011)

Keeleoskustasemete kirjeldused on sätestatud keeleseaduse lisa nr 1.

Praegu nõutakse politseiametnikelt, kes on vanemspetsialisti või noorempetsialisti ametikohal piiripunktis, kordonis, piirivalvelaeval, valmidusüksuses või lennusalgas B2 ehk edasijõudnute tasemel keeleoskust. Kõrgemat ehk C1 tasemel keeleoskust nõutakse politseiametnikelt, kes ei tööta eelpool nimetatud ametikohtadel, st kõikidelt teistelt politseiametnikelt. Kusjuures B2 nõue kehtib kuni 2015. aasta septembrini, mille järel nõutakse ka neil ametikohtadel C1 taset.

2.4 Muudes seadustes kajastatust leidnud keelenõuded

Lisaks eelnevale leidub politseiametnikele sätestatud teenistusse võtmise keelenõudeid veel Avaliku teenistuse seaduse §-s 14, mis sätestab, et ametnikuna võib teenistusse võtta vähemalt keskharidusega täieliku teovõimega Eesti Vabariigi kodaniku, kes valdab eesti keelt seaduses või seaduse alusel sätestatud ulatuses, ning politsei ja piirivalve seadus §-s 38, mille alusel võib politseiametnikuna teenistusse võtta 19-aastaseks saanud vähemalt keskharidusega täielikult teovõimelise Eesti kodaniku, kes valdab eesti keelt seadusega või seaduse alusel antud õigusaktiga kehtestatud ulatuses ning vastab politseiametniku tervise- ja kutsesobivusnõuetele. Nimetatud seaduste sätted kordavad keeleseaduse § 23 väljatoodud nõuet keeleoskuse osas.

2.5 Järelevalve keeleoskusunõuete täitmise osas

Keeleseaduse alusel kehtestatud keeleoskuse nõuete täitmise üle teostab järelevalvet Keeleinspektsioon, mille pädevuses on kontrollida ametliku keelekasutuse vastavust kirjakeele normile; riigiasutuse või kohaliku omavalitsuse asjaajamiskeelele kehtestatud nõuete täitmist istungite pidamisel, dokumentide menetlemisel ja isikutega suhtlemisel; avalikele teenistujatele,

töötajatele ja füüsilisest isikust ettevõtjatele keeleoskuse nõuete kehtestamist ja nende eesti keele oskust; eesti keele ja võõrkeelte kasutamist tööalases suhtluses ja teabe edastamisel. (Keeleseadus 23.02.2011)

Keeleametnike järelevalvepädevus töötajate keeleoskuse kontrollimisel on õigusaktidega piisavalt reguleeritud. Õiguserikkumiste puhul on Keeleinspeksioonil õigus teha hoiatusi või ettekirjutusi, anda otsuseid konkreetsete õiguserikkumiste kohta ja määrata õiguserikkumise kõrvaldamise tähtaegu; kontrollida töötajate keeleoskustunnistusi ja vajadusel teha ettepanek töötaja suunamiseks korduseksamile; teha ettepanek lõpetada töötajaga tööleping või tühistada teenistuja ametisse määramine, kui ta ei oska eesti keelt nõutaval tasemel; määrata rahatrahve; teha ettepanekuid halduskaristuse kohaldamiseks. Keeleseaduse rikkujatele tehakse sõltuvalt järelevalvetoimingutest ning rikkumise suuruselt hoiatusi ja ettekirjutusi ning vajadusel määratakse rahatrahve vastavalt haldusmenetluse ja väärteomenetluse seadustikus sätestatud põhimõtetele (Keeleinspeksiooni...09.02.2007).

Keeleametnike ettekirjutuste täitmine on valdkonniti ja piirkonniti erinev, teistest tagasihoidlikumad tulemused on ennekõike Ida-Virumaal, kus keeleõppe motivatsioon on peamiselt venekeelse keelekeskkonna tõttu väike. Samuti puudub kontroll täiskasvanute keeleõppe kvaliteedi üle, mistõttu on keeleõppe tulemused soovitud nõrgemad. Järelevalvet raskendab ka asjaolu, et Eestis ei arvestata tööloa andmisel keeleoskuse nõudeid. Keeleseaduse kohaselt peab ametlik keelekasutus vastama kirjakeele normile, kuid mitmes olulisel avaliku keelekasutuse valdkonnas (ametlikud veebilehed, sildid, viidad, kuulutused, teadaanded) ei ole korrektse keelekasutuse nõuet sätestatud. Õigusaktides on määratlemata asjaajamiskeele, samuti sisemise asjaajamise keele mõiste, seetõttu on järelevalve neis valdkondades raskendatud. (Eesti...2011).

2012. a Keeleinspeksiooni aastaaruande kohaselt koostati Ida prefektuuris 146 akti ametnikele, kelle keeleoskus ei vastanud keelenõuetele. Järelekontrolli tulemusena tuvastati, et 146-st ettekirjutuse saanust on selle täitnud vaid 16 politseiametniku, so 11%. Uue ettekirjutuse ametikohal nõutava keeleoskustaseme eksami sooritamiseks said 129 ametniku. (Keeleinspeksiooni tegevuse...2012). Keeleinspeksiooni poolt 2013. a jaanuaris koostatud Politsei- ja Piirivalveameti Ida prefektuuri politseiametnikele aastail 2009–2012 tehtud ettekirjutuste täitmise järelkontrolli kokkuvõtte tulemused näitavad, et politseiametnike keeleoskus on paremaks muutunud. Kuigi nõutava C1-taseme oli saavutanud vaid 11% kontrollituid, oli 16% täitnud ettekirjutuse osaliselt, sooritades nõutavast madalama taseme eksami. 133 politseiametnikule, kelle keeleoskus ei vastanud nõutavale tasemele, tehti eksami sooritamise ettekirjutus hiljemalt 2014. a veebruariks. Järelekontrolli teinud keeleametnike

hinnangul ei ole Ida prefektuuris 2013. a seisuga ühtegi politseiametnikku, kes eesti keelt üldse ei oska (Keeleinspektsiooni tegevuse...2013).

Hiljuti lõppenud politseiametnike keeleoskuse kontroll Ida-Virumaal näitab, et politseiteenistuses on siiski veel arvukalt inimesi, kes ei oska eesti keelt seaduses nõutud tasemel. Mitmel juhul on tegemist nõrga ja ebapiisava keeleoskusega (Tomusk 2013).

2.6 PPA ja Ida prefektuuri tegevused keeletaseme parandamiseks

1991. aastal alustas tegevust taasloodud Eesti Politsei. Esmaseks raskuseks kujunes sel perioodil kaadriprobleem, kuna paljud endised miilitsametnikud lahkusid töölt ning politseikoolist tulnud noortel ametnikel nappis töökogemusi. Samuti oli probleemiks suur kaadri voolavus. Esimestel taasloodud Eesti Politsei tegevusaastatel võeti töökohtade täitmiseks politseiametnikena tööle palju politseihariduseta ja keeleoskuseta inimesi. Seega vormistati 90-ndate aastate keskpaigas politseiteenistusse hulk ametnikke, kellel lisaks erialase hariduse puudumisele puudus ka keeleseaduses kehtestatud keeleoskus.

Keeleoskuse nõuete järgimist politseiametnikesse nimetamisel on Ida prefektuur 2009. aasta septembrist täitnud 100 %-lt. Alates sellest ajast ei ole Ida prefektuuri politseiteenistusse võetud keelenõuetele mittevastavaid politseiametnikke (Varinurm, H. ütlused).

„Eesti keeleseaduse nõuetele mittevastavuse tõttu on aastatel 2007-2011 vabastatud Politsei ja Piirivalveametist 47 politseiametnikku ja 6 teenistujat, kellest 23 ametnikku ja 6 teenistujat töötasid Põhja prefektuuris ning 24 ametnikku Ida prefektuuris. Enamik Ida prefektuuri ametnikke (ca 20) vabastati ametist 2009. a. Ametist vabastati ametnikud, kelle keeletase ei vastanud nõuetele ning kes ei teinud määratud tähtaja jooksul midagi, et keeletaset saavutada. Ametnikud, kes said oma ametiülesannetega hakkama ning kasutasid võimalust käia keelekursustel või keelelähetestel, et oma keeletaset parandada, said pikenduse keeletaseme seadusega kooskõlla viimiseks. Peale 2011. aastat ei ole Ida prefektuuris eesti keele oskamatusel tõttu ametist vabastatud ühtegi ametniku“ (Varinurm, H. ütlused).

Eesti keele õpet on keelenõuetele mittevastavatele ametnikele tööandja poolt võimaldatud Ida prefektuuris pidevalt. Spetsiaalne tegevuskava, mis toetas ametnike keeleõpet ja nägi ette tegevused politseiametnike eesti keele oskuse nõuetele vastavuse saavutamiseks, kinnitati esmakordselt peadirektori poolt 21.04.2009 käskkirjaga nr 124. (Politseiametnikele kohustusliku

eesti keele taseme saavutamise tegevuskava, Politseiameti peadirektori 21.04.2009 käskkiri nr 124) (edaspidi: Politseiametnikele kohustusliku eesti keele taseme saavutamise tegevuskava). 2009. a kinnitatud tegevuskava raames selgitati välja juhtide eesti keele oskuse tase ja korraldati koostöös Sisekaitseakadeemia, Integratsiooni SA ja Kesk-Eesti Arenduskeskusega eesti keele alg-, kesk- ja kõrgtaseme koolitusi. Lisaks keelekoolitustele viidi vene keelt emakeelena kõnelevate politseiametnike keeleoskuse parandamiseks läbi keelepraktika eestikeelses keskkonnas, Lääne ja Lõuna prefektuuris, milles osales 60 politseiametnikku. Suurema eestikeelse töökeskkonna loomiseks venekeelses keskkonnas (Narva ja Jõhvi politseijaoskonnas) rakendati tööle eesti keelt emakeelena kõnelevaid politseiametnikke. 2009. a aprillis, juulis ja oktoobris tegi Politseiamet keelenõuetele mittevastavate ametnikele eesti keele testi, et kontrollida politseiametnike kohustusliku eesti keele taseme saavutamise tegevuskava täitmist keeleõppe ja keelepraktika osas ning hinnata tegevuskavaga soovitud tulemuste saavutamist. (Politseiametnikele kohustusliku eesti keele taseme saavutamise tegevuskava). Ametnike keeletaseme kontrolliks sõlmis Politseiamet koostöölepingu OÜ-ga Sugesto. Kontrolli käigus kutsuti keeletaseme testi tegema 214 ametniku, kellest 180 ka selle sooritas. Testi tulemusel selgus, et sooritatutest 70 ametnikul oli keeletase paranenud, 96 ametnikul jäänud samale tasemele ning 14 ametnikul keeleoskus langes (Remsel, V. ütlused).

Jätkusuutlike tegevuste planeerimiseks kinnitas PPA peadirektor 15.04.2011. a oma korraldusega nr 58 tegevuskava Ida prefektuuri tööjõu tagamiseks, mille raames kinnitati Ida prefektuuri värbamiskava ning viidi Ida-Virumaal läbi värbamiskampania. Politseiteenistusse (patrullpolitseinikuks ja arestimaja politseinikuks) võeti politseilise väljaõppeta muu kutseharidusega inimesi, kes on saanud lühiajalise (9-nädalase) esmase väljaõppe kursuse SKA-s. (Tegevuskava kinnitamine Ida prefektuuri tööjõu tagamiseks, Politsei- ja Piirivalveameti peadirektori 15.04.2011 korraldus nr 58) (edaspidi: Tegevuskava kinnitamine Ida prefektuuri tööjõu tagamiseks).

Keeleoskuse parandamiseks ja seadusega kooskõlla viimiseks sõlmiti 2011. a tegevuskava alusel koostööleping Integratsiooni ja Migratsiooni Sihtasutus Meie Inimesed ja Ida prefektuuri vahel, mis tagas Ida prefektuuri 64 ametnikule eesti keele kursused mahus 60 akadeemilist tundi, ning 30 ametnikule eesti keele kursused mahus 120 akadeemilist tundi (Tegevuskava kinnitamine Ida prefektuuri tööjõu tagamiseks). Keelekursused toimusid ajavahemikus oktoober 2011 – aprill 2012. a, mil keeleõppe läbimise kohta said tunnistuse 94 ametnikku. Lisaks keelekursustele võttis keeleoskuse parandamiseks 12 politseiametnikku osa keeleklubist (Varinurm, H. ütlused). Individuaalse keeleõppe läbiviimiseks anti 20 töötajale võimalus eesti keelt omandada ja

praktiseerida 4-nädalases lähetuses Rakvere politseijaoskonnas ja Iisaku konstaablijaoskonnas. (Koostööleping nr SFKL11028. 17.08.2011)

Vaatamata sellele, et PPA ei ole peale 2012. a kevadel lõppenud kursusi eelarvevahendite puudumise tõttu uusi keelekursuseid korraldanud, tegeletakse ametnikega aktiivselt edasi, pakkudes neile võimalust tööd teha eestikeelses keskkonnas (nt 2 Narva ametnikku täitsid puuduva Rakvere kriminaalpolitseiametnike ülesandeid eestikeelses keskkonnas). Keeleõppesse on kaasatud ka kolleegid, kes toetavad, aitavad ja nõustavad keeleliselt abivajavaid ametnikke (Varinurm, H. ütlused).

Kokkuvõtteks võib öelda, et PPA on aastate jooksul võimaldanud vene keelt kõnelevatele ametnikele korduvalt keeleõpet ja keelepraktikat: korraldanud koostöös Sisekaitseakadeemia, Integratsiooni SA ja Kesk-Eesti Arenduskeskusega eesti keele alg-, kesk- ja kõrgtaseme keelekoolitusi. Lisaks keelekoolitusele on võimaldatud ametnikele osaleda keeleklubis ning keelepraktikal eestikeelses töökeskkonnas. Selle töö tulemusel on venekeelsete politseiametnike keeleoskus ametisiseselt paranenud, kuid kindlasti ei saa seda veel nimetada heaks, kuna hiljuti lõppenud politseiametnike keeleoskuse kontroll Ida-Virumaal näitab, et politseiteenistuses on jätkuvalt arvukalt inimesi, kes ei oska eesti keelt seaduses nõutud tasemel.

3. UURIMUSE MEETODID, VALIM JA ANALÜÜS

3.1 Valimi ja uurimismeetodi kirjeldus

Andmekogumismeetodina kasutas autor anonüümset ankeetküsitlust. Uurimuse informantideks oli 100 Ida prefektuuri venekeelset politseiametnikku. Uuring viidi läbi ajavahemikus 10.02 - 20.03.2014. Ankeetküsitluse usaldusvääruse tõstmiseks tõlgiti küsimustik vene keelde (Lisa 2). Samal põhjusel piloteeriti küsimustikku nädal enne uuringu algust kolme ametnikuga. Pilootuuringu tulemused näitasid, et ankeetküsimustiku mõistetakse uurija soovidele vastavalt ning muudatusi ankeedis ei tehtud. Ankeetküsitlus koosnes 20 küsimusest, sh 13 suletud küsimusest ja 7 avatud küsimusest. Küsimustik algab osalejate taustandmetega: sugu, vanus, emakeel. Neile järgnevad ettevalmistavad küsimused, kus küsitakse andmeid keeletaseme, senise keeleõppe kestvuse ja kogemuste ning keeletaseme omandamise põhjuste kohta. Põhiküsimused jagunesid kaheks: esimene osa käsitles Ida prefektuuris töötavate ametnike keeleõppe motivatsiooni ning teine osa keeleoskuse seost nii töö kui ka tavaeluga. Osalejatel tuli hinnata etteantud motivaatorite olulisust, demotivaatoreid, motivatsiooni mõjutavaid tegureid, keeleõppega seonduvaid eelarvamusi, keeleoskuse vajalikkust ning selle kasutust nii tööl kui ka vabal ajal. Küsitluse viimased küsimused hõlmasid PPA osalemist/toetamist ametnike keeleõppes ning ametnike endi edasisi kavatsusi seoses keeleomandamisega. Ankeet lõppeb tänusõnadega ning pakub osalejatele soovi korral võimaluse saada uurimistulemuste kohta tagasisidet.

Uurimustöös kasutati kontrollitud küsitlust, mis tähendab, et uurija viib ankeedid oma sihtrühmadele isiklikult kohale. Vastajad täidavad ankeedid neile sobival ajal ja toovad need tagasi kindlaks ajaks kokkulepitud paika. Täidetud küsitlused paluti tagastada hiljemalt 20.03.2014. Osad küsimustikud täideti kohe ja tagastati uurijale vahetult pärast küsitluste täitmist.

Andmete analüüsimiseks tehakse kvantitatiivanalüüs. Andmetöötluseks kasutatakse tabelarvutusprogrammi MS Excel. Tulemused esitatakse tulp- ja suhtediagrammidena. Avatud küsimuste analüüsimisel tuuakse välja kõige sagedamini esinenud vastusevariandid.

3.2 Uuringutulemused ja analüüs

Uurimustöö käigus jagati andmete kogumiseks 100 ankeeti Jõhvi ja Narva politseijaoskonnas töötavatele ametnikele, kelle emakeeleks on vene keel (kahel juhul ukraina keel). Kokku saadi

tagasi 78 küsitlusankeeti (78%). Kuna ühel tagastatud ankeedil oli informatsiooni vähe ning paljudele küsimustele oli jäetud vastamata, ei arvestatud analüüsi tegemisel selles ankeedis olevate vastustega.

Ankeetküsitluse esimeses osas küsiti ametnike sugu, vanust ja emakeelt. Vastustest selgus, et küsitletud ametnikest vanuses 23-51 aastat moodustasid 29 naised (38%) ja 48 mehed (62%). Küsitlusele vastanuist märkis vene keele oma emakeeleks 75 ametnikku (97%), 2 ametniku (3%) emakeeleks on märgitud ukraina keel.

Ankeetküsitluse teises, ettevalmistavas osas, uuriti andmeid ametnike praeguse keeletaseme, senise keeleõppe kestvuse, kogemuste ning keeletaseme omandamise põhjuste kohta.

Uuritavate vastuste järgi valdab eesti keelt C1 tasemel 32 ametniku (42%), neist 17 meest (53%) ja 15 naist (47%), B2 tasemel 23 ametniku (30%), neist 15 meest (65%) ja 8 naist (35%), B1 tasemel 13 ametnikku (17%), neist 8 meest (62%) ja 5 naist (38%), A2 tasemel 8 meessoost ametnikku (10%) ja A1 tasemel 1 naissoost ametnik (1%) (Lisa 3. Ametnike keeletasemed).

Ametnikest, kellel on C1 tase, hindavad oma keeletaset väga heaks (7) või heaks (22). Leiti, et keeletase on piisav igapäevatöö ja –eluga toimetulekuks. Samas avaldati ka arvamust, et alati on mida juurde õppida. Kolm C1-taset omavat ametnikku leidsid, et nende keeletase on pigem keskmine. On üllatav, et hoolimata kõrgtaseme omamisest peab oma keeleoskust vaid heaks üsna suur hulk ametnikke. Sellest võib järeldada, et omandatud kõrgem (C1) keeletase ei ole säilinud või ei ole tasemeeksam ametniku tegelikku keeletaset näidanud.

B2 keeletaset omavad ametnikud hindasid enamuses (16) oma keeleoskust heaks või siis tasemele vastavaks. Mõned ametnikud (5) leidsid ka, et nende tegelik keeleoskus on kesktasemest kõrgem ning vastab pigem C1 tasemele. Kaks ametnikku hindas oma tegelikku keeleoskust madalamaks, ühel juhul on märgitud tegelikult keeleoskuseks lausa A1 tase, samas ei täpsustatud, miks hinnatakse oma keeletaset omatavast tasemest niivõrd palju madalamaks.

B1-tasemega ametnikud hindasid seitsmel juhul oma keeleoskust võrdlemisi heaks, et tööga toime tulla. Kuid selles keeletasemegrupis esines juba rohkem ametnikke (6), kes hindasid oma keeletaset keskmisest madalamaks või lausa halvaks.

A2 keeletasemega ametnikud leidsid kõige enam, et nende keeleoskus on nõrk. Saadakse aru kõnest, kuid probleemid tekkivad rääkimisel ja kirjutamisel, kuna puudub sõnavara ja teadmised grammatikast.

Keeleõppe kestvuse osas jagunesid vastused kaheks. 89% ametnikest on eesti keelt õppinud 6 ja enam aastat, 11% ametnikest 4-5 aastat. Seega võib öelda, et ametnikud on teadvustanud endale

keeleoskuse vajalikkust ning keeleõppega on tegeldud pidevalt. Senistest keeleõppekogemustest märgiti ära keeleõppekursused (34%), millele lisandusid keelepraktika keelekeskkonnas ja iseseisev keeleõpe, 25% ametnikest on õppinud keelt alates põhikoolist kuni kõrgkooli lõpetamiseni, lisaks on õpitud kinnistatud iseseisva õppena, keelekursustel ja keelepraktikal osalemisega. 17% vastanutest on keeletaseme parandamiseks osalenud ainult keelekursustel. 9% uuritavatest vastasid, et keelt on õpitud kõrgkoolis või ametit õppides politseikoolis. Eraõpetaja või juhendaja käe all on eesti keelt õppinud 8% uuritavatest. Lisaks eeltoodule on keeleõppekogemustena ära märgitud veel eestikeelne suhtlusringkond ja kaitsevägi. Vaadeldes ametnike keeleõppekogemusi, tuleb tõdeda, et pingutusi keeleoskuse parandamiseks tehakse. Positiivne on see, et lisaks kursustele osaletakse ka keelepraktikal – see viitab otseselt motivatsiooni isiklikele põhjustele – keelt õpitakse tööalase kvalifikatsiooni tõstmiseks ja keelekursustel omandatud teadmiste ning oskuste kinnistamiseks.

17% ametnikest puudub kokkupuude keelekursustega. See osa ametnikest on oma eesti keele oskuse saanud eestikeelsest õppetööst üldharidussüsteemis. Vaatamata sellele, et PPA on keelekursuste korraldamisega tegelenud aastaid ning kursusi on läbi viinud erinevad asutused, mille hulgas on ametnikel olnud võimalus leida endale sobivaim, on rahulolu seni läbitud keelekursusi puudutava keeleõppe kogemustega suhteliselt madal. 56-st keelekursustega kokku puutunud ametnikest avaldas oma rahulolematust kursuste üle 63%, tuues rahulolematuse põhjusena välja vale õpetamismetoodika, mis ei anna uusi teadmisi ega valmistada piisavalt ette keeletasemeeksami sooritamiseks. Lisaks on rahulolematuse põhjustena välja toodud ka praktilise osa vähesus, liiga suur osalejate arv grupis ning kursuste liiga lühike kestvus. Rahulolematuse võib neis ametnikes tekitada ennekõike stiimul, miks keelt õpitakse. Kui stiimuliks on instrumentaalne orientatsioon, ehk keelt õpitakse pelgalt praktilisel põhjusel (vajadus sooritada ametnikule nõutav keeletaseme eksam), omamata keele vastu sügavamalt huvi, võib keeleõpe anda vähe tulemusi. Rahulolematuse põhjus võib olla ka sellest, et kui kursusel ei harjutata ainult konkreetseid eksamiülesandeid, tekitab see õpetamismeetodi üle rahulolematust, kuna laiemat mõju keeleõppe arengule ei nähta või ei soovita. Kursustega rahulolu ja seeläbi keeletase paranemist väljendas 23 % kursustel osalejatest. 14% vastanutest leidsid, et kursustega ollakse enam-vähem rahul, märkides rahulolematute põhjustena samuti kursuste lühiajalisuse ja praktika vähesuse. Ära sai märgitud ka see, et erinevate keelekursuste osas on olnud rahulolu erinev. Seega ei saa järeldada, et kõik seni korraldatud keelekursused ei ole täitnud oma eesmärki keeletaseme parandamiseks.

Keeletaseme omandamise põhjuste osas kujunes vastuste osakaal vastavalt joonises (Lisa 4 Keeletaseme omandamise põhjused) väljatoodule.

Vastustest järeldub, et kõige enam on keele omandamise põhjuseks töö saamine ja hoidmine (63 ametnikku), millele järgneb ametialane kvalifikatsiooni tõstmine (36 ametnikku). Ametnike keeleõppe eesmärk on neil puhkudel seotud väliste tegurite ergutava mõjuga - ametialase eduga, mis viitab instrumentaalsele või siis välisele motivatsioonile. Lisaks on instrumentaalse motivatsiooniga tegemist ka ankeedis välja toodud kodakondsuse taotlemine (14 ametnikku).

Keeleõpet integratiivse või sisemise motivatsiooni tõttu on välja toodud vähem. 33 ametnikku peab oluliseks enesearendamist, soovi suhelda suurema ringkonnaga nimetab 15 ametnikku ja eneseteostust 8 ametnikku. Motivatsiooniteooriad peavad integratiivset motivatsiooni keeleõppes tunduvalt tõhusamaks, kuna isikul endal on sisemine soov ja tahe keelt omandada ning ta naudib eduelamuse saavutamise protsessi. Samas peab rõhutama, et esineb olukordi, kus esmalt on õppimisel tõepoolest mõni väline ajend (nt töö hoidmine), kuid juba õppimise käigus võib isikus välja kujuneda sisemine vajadus või huvi.

Ankeetküsitluse kolmas osa, põhiküsimused, jagunesid kaheks. Esimeses pooles uuriti ametnike keeleõppe motiive ja sellega seonduvat ning teises pooles keeleoskuse vajalikkust nii töö- kui ka eraelus.

Kümnenda küsimusega paluti uuritavatel hinnata etteantud 19 punkti osas eesti keele õppe motiivide olulisust (Lisa 5. Keeleõppe motiivid).

Tulemustest selgus, et väga oluliseks motiiviks keele õppimisel peetakse tööalast nõuet (92%). Tegemist on väljastpoolt tuleva motiiviga, kus keelt õpitakse piirangu tõttu. Selline väline motiiv aga ei taga nii efektiivseid õppetulemusi, kuna tegevusest ei tunta rõõmu, vaid õpitakse seda vähese huviga ning seetõttu, et vältida negatiivseid tagajärgi. Samas näitab positiivset suhtumist keeleõppesse ametnikelt kõrge hinnangu saanud enesearendusvajadus (82%). See motiiv kuulub sisemise motiivi kvalifikatsiooni, kus indiviidil tekib sisemine vajadus omandada teadmisi ja see pakub talle mõnu ning seega annab ka efektiivsema õpitulemuse. Vajadus õpetada oma lapsi (79%) ja ametialane edu (78%) näitavad taas välise motivatsiooni survet, kus otseseks eesmärgiks on tulemus. Vaatamata sellele, et ametnike peamiseks keeleõppemotiiviks on töö ja sellega kaasnevad nõudmised, omavad keeleõppes suurt tähtsust ka integratiivsed stiimulid nagu edukus õppetöös (75%), tahe (74%), kommunikatsioonivajadus (71%), edasiõppimise võimaluste suurendamine (70%), huvi eesti keele vastu (70%) ja soov endast vajalikuna tunda (65%). Tegemist on indiviidi seest tulevate positiivsete sisemiste stiimulitega, kus isikul on õpitava keele vastu huvi, tunneb naudinguga õppimisest rõõmu ning isiklike eesmärkide

saavutamiseks peab vajalikuks suhelda aktiivselt ka sihtkeele kõnelejatega kuna see annab keeleõpingutel edukama tulemuse.

Vähe oluliseks või üldse mitte oluliseks motiiviks peeti loomingulisust (43%), varasemat ebaedu (40%), väljakutset (40%), uudishimu (38%), sotsiaalset survet (34%) ja eneseteostusvajadust (26%).

Motivatsiooni takistavate tegurite väljaselgitamiseks paluti hinnata 12 etteantud tegurite tähtsust (Lisa 6. Motivatsiooni takistavad tegurid).

Ametnikud väidavad, et kõige olulisem tegur, mis takistab keeleõpet on keelekeskkonna puudumine (91%). See on ka arusaadav, kuna Ida-Virumaa keelekeskkond on pigem venekeelne ning eesti keelt emakeelena kõnelevad isikud kipuvad suhtlusringkonnas, kus viibib venelasi, kõnelema vene keeles, andmata sellega venekeelsetel isikutel võimalust praktiseerida eesti keelt. Oluliseks demotivaatoriks märgiti õpeedukuses tähtsat rolli omav õpetajate ebaprofessionaalsus (84%), mis on ka arusaadav, kuna motivatsiooni mõjutavate tegurite all väärtustati õpetaja professionaalsust väga kõrgelt. Järgnesid ametnike ajapuudus (81%), kursuste halb ülesehitus (78%), liigne väline sund (77%) ning stress (69%). Varasemad negatiivsed kogemused, kus inimene ei taju oma tegevuse ja tulemuste vahel seost, mõjutavad tugevalt stressi ja amotivatsiooni teket, seega on üheks tulemusliku keeleõppe aluseks vaieldamatult õpetaja, kes suudab ainet õpetada nii, et kõik osalejad oleksid õppetöösse kaasatud ning nad tajusid oma õppetöös edusamme. Demotivaatoriteks ei peetud eelarvamusi (49%) ning vastumeelsust keeleõppimise osas (44%). Ka varasem ebaedu (32%), liiga kõrged eesmärgid (22%) ega turvatunde puudumine (21%) ei ole uuritavate seas tegurid, mis ametnike arvates takistaksid keelt õppimast.

Motivatsiooni mõjutavate tegurite väljaselgitamiseks paluti sarnaselt eelneva küsimusega hinnata 12 etteantud tegurit (Lisa 7. Motivatsiooni mõjutavad tegurid).

Kõige mõjuvam tegur ametnike hulgas on tööandja toetus (99%), mis on ka arusaadav, sest nagu eespool selgus, on ka keele omandamise suurimaks põhjuseks ametialane edu ehk töö hoidmine. Kõrgelt väärtustatakse ka õpetajate professionaalsust (96%) ja kursuste ülesehitust (96%), mis tuli välja ka motivatsiooni takistavate tegurite hulgas, kus olulisteks demotivaatoriteks peeti õpetajate ebaprofessionaalsust ja kursuste halba ülesehitust. Siinkohal tasub ära märkimist, et küsitluses mainis nii mõnigi ametnik, et seni osaletud keelekursuste miinusteks on olnud ametnikele mittesobiv õpetamismetoodika, liialt lühike õppeperiood ja osaliselt ka järgmist tegurit puudutav keelepraktika puudumine. Keelekeskkonna toetus (95%) ja kindlustunne töö (94%) omavad samuti suurt mõju motivatsioonitegurite kujunemisel. Nii keeleõpe kui ka keelepraktika edukus on suurel määral seotud kõrvalseisjate toetusega, kuna õpitu kinnistumises

omab väga tähtsat rolli nii tööalane kui ka eraeluline keele kasutamisevõimalus. Natukene väiksema, kuid siiski tähtsa osakaaluga motivatsiooni mõjuriks nimetati sissetulekut (88%), õpistrateegiat (87%) ja keelelist andekust (79%). Vähe olulisteks või mitte olulisteks teguriteks peeti väärtuste muutusi (22%), tunnustust (21 %) ja veendumusi (20%). Samuti ei peetud kuigi oluliseks innustusi, kiitusi (17%) ja keelelist andekust (13%).

Mis puudutab motivatsiooni mõjutavaid eelarvamusi, siis etteantud 12 tegurit hinnati järgnevalt (Lisa 8. Motivatsiooni mõjutavad eelarvamused).

Kõige enam leiti, et riigi poolt kehtestatud keelenõuded on liiga kõrged (74%), tööalaselt saadakse hakkama ka madalama B-tasemega. Keeleõppeks kulub palju vaba aega (71%) ning leitakse, et tähtsam on pigem see, kui hästi inimene oma tööd teeb (61%) kuna keelekursustel ei saa nagunii oma tööks vajalikke keeleoskusi (59%). Palju mõjutavad õpemotivatsiooni ka põhjendamatud keelenõuded (49%) ning seda eriti ida regioonis, kuna sinne elanikkond on enamjaolt venekeelne. Venekeelne elanikkond ja sellega seotud keelekeskkonna puudumine mõjutab ka ametnike arvamust, et õpitu ununeb kiiresti (43%). Uuritavate vastuste kohaselt ei mõjuta motivatsiooni arvamus, et töös ei lähe eesti keelt vaja (58%). Oluliseks ei peeta ka eelarvamusi, nagu: keele selgeks saamisega ei muutuks midagi (48%), ka kolleegid ei valda keelt (44%) ning see, et keelenõuetele vastavuse sätte täitmisaega lükatakse pidevalt edasi (31%).

Järgnevad küsimused on seotud põhiküsimuste teise osaga, kus sooviti vastuseid eesti keele vajalikkuse ja keelekasutuse osas.

Esmalt paluti vastust küsimusele, mil määral pelgavad keeletaset mitteomavad ametnikud töökoha kaotust. Antud küsimusele ei vastanud 21 ametniku, kelle keeletase vastab seaduses kehtestatud keelenõudele. Vastuse andnud 56 ametniku seas kujunesid arvamused järgmiselt. Suurt hirmu töökohta kaotada seoses sellega, et keeletase on madalam nõutust, mainis 39 ametnikku. Enamjaolt oli tegemist A, B1 ja B2 keeletaset omava ametnikuga, kelle puhul on hirm ka põhjendatud, kuna keelenõuete vastavusele pööratakse aina enam tähelepanu. Samas pelgasid töökoha kaotust ka 5 C1 keeletasemega ametnikku, kelle puhul on raske järeldada hirmu põhjust. Ainsaks järelduseks võib siin tuua keelekeskkonna puudumisest põhjustatud keeleoskuse languse. Oma arvamust ei osanud öelda 11 ametnikku, kellest 6 juhul on tegemist C1 ja 4 juhul B2 keeletaset omava ametnikuga, kelle lähiaja eesmärkidesse kuulub keeletaseme sooritamine tasemel C1, vähene või väga vähene hirm esines 6 ametnikul, kellest 4 valdavad keeletaset B2, ühel juhul on tegemist nii B1 kui ka A taseme keelevaldajaga. Neis vastustest võib eeldada, et B2 keeletaseme valdajatel on kavatsus oma keeletaset tõsta. Samas jääb töö autorile arusaamatuks just nende, kõige madalama keeleoskustasemega (A2, B1) ametnike hoiak, kes vaatamata vähesele keeleoskusele ei tunne hirmu töökohta kaotuse ees.

Keeleoskuse vajalikkuse osas vastasid uuritavad 55% ulatuses, et keeleoskus on väga vajalik, vajalikuks pidas keeleoskust 36% ning osaliselt vajalikuks 9% ametnikest.

Vaatamata sellele, et keeleoskust peetakse vajalikuks või lausa väga vajalikuks, on keelekasutus vene keelt emakeelena kõnelevate ametnike osas töökohal suhteliselt väike. 47% ametnikest tõdesid, et kasutavad tööl olles eesti keelt vähe ning 6% ametnikest nimetavad keelekasutust lausa väga väheseks. 34% vastajatest leiavad, et keelt kasutatakse palju ning väga paljuks märgivad keelekasutuse ära 9% ametnikest. Kolm ametnikku ei oska tööl kasutatava keelekasutuse määra öelda. Veel vähesem keelekasutus on aga väljaspool tööd, mil enamik ametnikest (75%) kasutab eesti keelt vähesel või väga vähesel määral. 18% ametnike puhul on keelekasutuseks märgitud palju ning väga palju kasutab riigikeelt vaid 4% uuritud ametnikest. Kaks ametnikku ei ole osanud oma keelekasutust eraelus määratleda. Tuginedes teadmisele, et Ida-Virumaal, eriti Sillamäel ja Narvas on venekeelne elanikkond ülekaalus ning sellest tulenevalt räägitakse enamjaolt vene keelt, ei ole ka eelnevate küsimuste vastused üllatavad. Ametnikud kasutavad riigikeelt dokumentatsiooni vormistamisel, kuid tegelik töö kodanikega toimub siiski kodaniku emakeeles.

Ankeetküsitluse viimases osas paluti uuritavatel hinnata PPA osalust keeleõppes ning uuritavate edasisi kavatsusi keeleoskuse parandamiseks. Üllatav on see, et suur osa (62%) ametnikest leidsid, et PPA ei toeta keeleõpet. Töö autor ei nõustu siinkohal uuritavate seisukohaga, kuna tööandja on võimaldanud ametnikele keeleõpet ja keelepraktikat nii 2009. a vastu võetud tegevuskava kohustusliku keele taseme saavutamise raames, kui ka 2011. a peadirektori käskkirja raames, mille alusel keelekursuseid jätkati. Oluline on siin märkida, et otsene seadusest tulenev kohustus selleks PPA-l puudub.

35% ulatuses leiti aga, et PPA poolne tugi on täiesti olemas. Enamik neist ametnikest, kes leidsid, et PPA toetab keeleõpet, on rahul nii keelekursustega, mille kaasabil on oma keeletaset parandatud ja sooritatud edukalt kõrgema keeletaseme eksam, kui ka PPA poolt pakutud keelepraktikaga eestikeelses töökeskkonnas.

Avatud küsimusele, millist tuge PPA-lt oodatakse, vastasid 36 ametnikku, et soovivad tulevikus osaleda keelekursustel, mis on läbi viidud professionaalse juhendaja poolt. Ametnike soovid baseeruvad siingi enamjaolt välistel motiividel, kuna peamiseks sooviks on see, et kursus aitaks kaasa keeleeksami sooritamisel ehk siis saada seadusega nõutud keeletase. Vastustest selgus ka see, et senised PPA poolt korraldatud keelekursused on nõrgad, grupid liiga suured ning praktika osa on neis nii vähene, et õpitav keel ei talletu. 17 juhul oodatakse keelepraktika võimaldamist keelekeskkonnas, mis on kindlasti tõhusam meetod keele õppimiseks. Oluliseks praktika juures

peetakse ka seda, et keelepraktika toimuks võimalikult pikka perioodi jooksul (välja toodud 6 kuud). Soov keelepraktika abil taset tõsta näitab inimese enda huvi keel selgeks õppida, olgu see siis ajendatud välistest, sisemistest või aja jooksul välistest motivatsioonist tegevuse käigus muutunud sisemiseks stiimulist. Üheksa ametnikku on leidnud, et PPA poolt pakutavad keelekursused ei ole tõhusad ning soovivad leida endale sobivaid keelekursuseid ise, kuid ootavad sealjuures PPA poolset kulude hüvitamist. Kaheksa ametnikku ei oota PPA poolt mingisugust tuge ja seda põhjusel, et nende keeletase on seadusega kooskõlas. Äramärkimist leidsid ka ametnike ootused ametipoolsele lojaalsele suhtumisele, vastutulelikkusele ja arusaamisele keeleõppe raskuste osas. Kui vaadata aastatepikkust kogemust keelekursuste korraldamisel ja keelepraktika võimaldamisel, siis ei saa väita, et PPA seda seni teinud ei ole.

Edasiste plaanide kohta vastas 21% uuritavatest, et edasised plaanid neil puuduvad. Enamjaolt oli tegemist C1 ja B2 keeletaset omavate ametnikega. 20% ametnikest leidis, et nende plaanide hulka kuulub kindlasti enesetäiendamine keeletaseme hoidmiseks, mis näitab uuritava positiivset suhtumist keeleõppesse. Ka selline eesmärk oli eelkõige juba nõutud keeletaseme omandanud ametnikel. Iseseisva keeleoskuse arendamist enamjaolt tiheda suhtlemise teel on oma plaanidesse võtnud 20% uuritavatest. 18% on eesmärgiks püstitanud keeletaseme tõstmise ja keeleeksami sooritamise ning 17% ametnikest plaanivad jätkata keelekursustel käimist. Viimasele küsimusele antud vastused näitavad, et ametnikel, kelle keeletase ei vasta kehtestatud keeleoskusnõuetele, on ikkagi soov edasiõppimiseks. Kogu küsitlust arvestades on ametnike soov õppida enamjaolt küll välistest stiimulitest tulenev vajadus, kuid kui õpitule lisaks suheldakse piisavalt sihtkeele kõnelejatega ning osaletakse aktiivselt keelepraktikal, annab keeleõpe tulemusi ka instrumentaalse motivatsiooniga õppijatel.

3.3 Ettepanekud

Lähtuvalt empiiriliste andmete analüüsist teeb autor järgmised ettepanekud, kuidas tõsta vene keelt emakeelena kõnelevate ametnike tahet eesti keelt õppida, sh toob autor välja, millised võiks olla ametipoolsed võimalused venekeelsete politseiametnike keeletaseme parandamiseks.

1. Arvestada venekeelsete ametnike töö organiseerimisel võimalikult rohke eestikeelses keskkonnas töötamisega.

Nagu uurimuses selgus, on suureks probleemiks keelepraktika vähesus. Vaatamata sellele, et keelepraktikaid on eestikeelsetes töökeskkondades korraldatud, on see siiski osutunud ebapiisavaks, kuna peale keelepraktikalt igapäevasesse venekeelsesse töökeskkonda naasmist, kus keelekasutus on vähene või puudub üldse, ununeb ka praktikal omandatu. Lähtuvalt sellest, et ametnikud ise ei ole olnud seniste keelekursustega rahul ning leidnud, et kursused ei täida

oma eesmärgi, tuleb pöörata autori arvates panna keelepraktikale. Seega on olukorra leevendamiseks ja keeletaseme hoidmiseks mõistlik rakendada venekeelne politseiametnik tööle eesti keelt kõneleva ametnikuga – see võimaldab ametnikul kasutada õpitavat keelt. Sealjuures on oluline tööpiirkonna määramisega arvestada piirkonna keeleliste erinevustega. Kasutatud praktika, kus keeleõppija saadeti kuuks ajaks teise jaoskonda tööle tekitab õppijas stressi ja sellises olukorras on keelepraktika kasutegur väga madal. Pigem tuleks korraldada töö selliselt, et õppija saab tööl olles võimalikult palju olla eesti-keelses keskkonnas ja pärast tööd naaseb tagasi koju oma lähedaste juurde. Reaalne, rahulik ja sõbralik suhtlusolukord ning keelekeskkond tõstab omakorda ametniku sisemist motivatsiooni keeleõppeks.

2. PPA-l tuleb pidada keelekursuste korraldajaga läbirääkimisi ja teha omapoolseid ettepanekuid seniste kursuste parendamiseks.

Vaatamata sellele, et PPA praegu keelekursusi ei korralda, võiks amet kursuste efektiivsemaks muutmiseks pidada läbirääkimisi regioonis keelekursusi korraldatavate keeleõppeasutustega, et arutada seniseid keelekursuste kitsaskohti, ametnike ootusi kursustele ning teha eelnevaga seoses ettepanekuid kursuste tõhustamiseks. Ametnike suurim rahulolematuus kursuste puhul on see, et üksnes teoreetilise põhja omandamisega ei parane nende keeleoskus, keele kinnitamiseks on vajalik ka keelekasutus, millele senised kursused vähe tähelepanu on pööranud. Samuti toodi välja kursuste liiga lühike kestus. Keeleõppijad on toonud välja teoreetilise põhja omandamise juures suurt grammatika osakaalu. Siinkohal tasuks ettepanekuna pakkuda välja keeleõppe mudeli, mis keskenduks kommunikatsioonile ja mõistmisele ehk tähendussüsteemile. Keeleõppel tuleks toetuda ametnike vajadusele keeleruumis suhelda ja keeleruumi mõista, mida kahjuks täna ei soosi keelekursuste teoreetiline baas.

3. Vähesese keeleoskusega ametnikele tugisiku määramine.

Et ametnike eesti keele õpe oleks rohkem sisemistest teguritest sõltuv ning õppimismeetod oleks konkreetse ametniku jaoks sobiv ja tulemuslik, tuleks rakendada tugisiku abi, kes lisaks õpieesmärkide seadmisele, sobiva õppemeetodi leidmisele ja õppimistahte tagamisele toetaks ja juhendaks vajaduse korral ka õppetöös. Tugisiku rakendamine aitab muuta õppimise õppijakeskseks. Väga tähtis on, et tugisikuid ei määrataks sunniviisiliselt vaid tegu oleks hästi motiveeritud ametnikega olla tugisikuks. Motiveeritud tugisik on ka huvitatud, et tema poolt abistatav keeleõppija on motiveeritud eesti keelt õppima ja nõutavad tasemeeksamid sooritama. Samuti on tähtis, et tugisik on tugisikuks ainult ühele ja konkreetsele ametnikule, et tekiks teineteise mõistmine ja ühine huvi saavutada keeleeksami sooritamisel paremaid tulemusi.

KOKKUVÕTE

Lõputöö eesmärk oli uurida ning analüüsida Ida prefektuuri vene keelt emakeelena kõnelevate politseiametnike hinnangut oma motivatsioonile eesti keele õppimisel, ning leida vastused küsimustele, millised tingimused ja võimalused on venekeelsetel ametnikel eesti keele õppimiseks tööandja poolt. Eesmärgi saavutamiseks käsitleti esmalt erinevaid keeleõppe motivatsiooni teooriaid, anti ülevaade keeleoskuse nõuetest, keeleinspektsiooni kui järelevalveorgani poolt teostatud kontrollide tulemustest, hetkeolukorrast Ida prefektuuris, PPA tegevustest keeleoskuse parandamiseks ning viidi venekeelsete ametnike hulgas läbi küsitlus.

Teoreetilise andmete analüüsist selgus, et motivatsioon on keeruline psühholoogiline nähtus, mis on seotud inimese rahuloluga oma tegevuse üle ning selle tegevuse tulemustest. Tuginedes erinevate uurijate (Weiner, Lindgren, Suter, Alas, Valk, Brophy, Gardner jne) definitsioonidele, võib motivatsiooni nimetada liikumapanevaks jõuks, mis tekib erinevate sisemiste ja väliste mõjutajate tulemusena ning ajendab inimest mingil kindlal viisil toimima, ehk siis motivatsiooni võib vaadelda kui inimese huvi oma tegevuse vastu ja tahtlikku pingutust võimalikult heade tulemusteni jõudmiseks.

Keeleõppemotivatsiooni teooriad on aja kulgedes muutunud ning iga uus põlvkond on eelnevate teadlaste seisukohti laiendanud. Esmased motivatsiooniteooriad nägid inimese käitumisajendeid ette ühefaktorilisena, milleks olid välised stiimulid ja sisemine tung. Tänapäevased motivatsiooniteooriad võtavad juba arvesse nii kognitiivseid ja emotsionaalseid tegureid, isiklikke ja sotsiaalseid tegureid, pöörates sealjuures tähelepanu ka individuaalsetele teguritele.

Keelelised nõuded politseiametnikule on kajastust leidnud Eesti Vabariigi põhiseaduses, keeleseaduses, keeleseaduse alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse 20.06.2011.a määruses nr 84 „Ametniku, töötaja ning füüsilisest isikust ettevõtja eesti keele oskuse ja kasutamise nõuded“, avaliku teenistuse seaduses ning otseselt politseiametnike tööd reguleerivas politsei ja piirivalve seaduses.

Keeleinspektsioonil lasub kohustus kontrollida politseiametnike keeleoskuse vastavust seadusele. Keelenõuetele vastavust Ida prefektuuris on Keeleinspektsioon ka järjepidevalt kontrollinud, tehes nõuetele mittevastanud ametnikele ettekirjutusi keelenõuete vastavusse viimiseks. Oma 2013.a tegevusaruandes on Keeleinspektsioon märkinud, et politseiametnike keeleoskus on paremaks muutunud ning nende hinnangul ei ole 2013.a seisuga Ida prefektuuris ühtegi politseiametnikku, kes eesti keelt üldse ei oska.

PPA ja Ida prefektuur on venekeelsetele ametnikele eesti keele õpet pidevalt võimaldanud. Lisaks korraldatud keelekursustele on pakutud ametnikele võimalust praktiseerida keelt eestikeelses keelekeskkonnas. Spetsiaalne tegevuskava ametnike keeleõpe toetamiseks kinnitati esmakordselt 21.04.2009. Selle raames selgitati välja ametnike keeleoskuse tase; korraldati koostöös Sisekaitseakadeemia, Integratsiooni SA ja Kesk-Eesti Arenduskeskusega eesti keele koolitusi nii alg-, kesk- kui ka kõrgtasemel; viidi läbi keelepraktika eestikeelses keskkonnas; venekeelses töökeskkonnas rakendati tööle eesti keelt emakeelena kõnelevaid politseiametnikke, et luua suurem eestikeelne töökeskkond. Teine tegevuskava, mis hõlmas lisaks muule ka ametnike keeletaseme parandamist, võeti vastu 15.04.2011.a. Ka selle tegevuskava raames sõlmiti Integratsiooni ja Migratsiooni SA-ga Meie Inimesed koostööleping keeletaseme parandamiseks ning jätkati keelepraktika korraldamist keelekeskkonnas. Vaatamata sellele, et PPA on keelekursuste korraldamisega tegelenud üsna palju ning kursusi on korraldanud erinevad asutused, mille hulgas on ametnikel olnud võimalus leida endale sobivaim, on rahulolu seni läbitud keelekursusi puudutava keeleõppe kogemustega siiski suhteliselt madal. Rahulolematuse põhjusena tuuakse välja vale õpetamismetoodika, mis ei anna uusi teadmisi ega valmista piisavalt ette keeletasemeeksami sooritamiseks.

Lõputöö empiirilise osa analüüsist selgus, et Ida prefektuuri politseiametnike keeletaseme puudulikkus on endiselt probleemiks nii ametisiseselt kui ka ametnike endi arvates. Isegi suur osa kõrgema (C1) keeletasemega ametnikke hindasid oma keeleoskust heaks, kuid mitte väga heaks. Vaatamata sellele, et keeletaset on üritatud omandada enamjaolt üle kuue aasta, ei vasta kehtestatud keelenõuete normile ikkagi väga suur protsent vene keelt emakeelena kõnelevatest ametnikest. Nii pikast keeleõppeprotsessist võib järeldada, et ametnikud on motiveeritud keeleõppele väliste stiimulite tõttu, võttes keeleõpet kui kohustust ning tundmata ise keeleõppe vastu huvi. See võib olla põhjuseks, miks politseiametnike õpitulemused on madalad ning keelt nõutud tasemel ei osata. Kindlasti on keeleoskuse takistavaks teguriks ka keelekasutuse vähesus igapäevatoos ja –elus.

Empiiriliste andmete analüüsi põhjal võib öelda, et ametnikud on keeletaseme omandanud peamiselt instrumentaalsetel (välistel) põhjustel – töö saamine ja hoidmine ning ametialase kvalifikatsiooni tõstmine. Ametnikud hindavad kõige olulisemaks motiiviks eesti keele õppe tööalast nõuet ning olulisemaks motivatsiooni mõjutavaks teguriks tööandja toetust, mis kinnitab taas väljastpoolt tulevat vajaduspõhist motivatsiooni – keelt õpitakse vaid selleks, et vältida negatiivset tagajärge (töökaotust). Seda kinnitab ka peaaegu 70% ametnike hirm töökaotuse ees, kuna nad ei oma nõutavat keeletaset Samas selgus, et suur osa ametnikke peab keelt õppides tähtsaks ka sisemisi tegureid: enesearendusvajadus (82%), edukus õppetöös, tahe, huvi keele

vastu jne. Motivatsiooni enim takistavaks teguriks peetakse keelekeskkonna puudumist. Isegi kui ametnike esineb sisemine motivatsioon keele õppeks, tekib probleem õpitu kinnistamisega, kuna Ida-Virumaa keelekeskkond on enamjaolt venekeelne, tööalane kodanikega kasutatav keel on vene keel ning ka eestikeelset sõpruskonda leida on suhteliselt keeruline.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et enamjaolt hindavad vene keelt emakeelena kõnelevad politseiametnikud oma motiveeritust eesti keele õppeks välistest teguritest tulenevaks, omandades keelt tööalase nõude tõttu töö hoidmise eesmärgil. Samas peab rõhutama, et välimistel ajenditel põhinev motivatsioon võib muutuda ning inimeses võib kujuneda sisemine vajadus keeleõppeks. Nagu analüüsist selgust, peavad ametnikud sisemisi motiive keeleõppe puhul samuti oluliseks, niisiis peaks eesti keele oskuse parandamiseks tehtavaid jõupingutusi rakendama eelkõige selles suunas, et tõsta sisemist motivatsiooni ning vähendada keeleõppega seotud stressi. Ei saa väita, et välistest stiimulitest tulenev motivatsioon on halb, pigem nõuab selline motiveeritus suuremat pingutust ning väga tihedat keelekeskkonnas viibimist ja keele kasutamist.

РЕЗЮМЕ

Настоящая дипломная работа представлена на 53 листах. В список указанных источников входит 70 наименований. В работе представлено 8 приложений. Дипломная работа написана на эстонском языке, резюме представлено на русском языке. При оформлении работы за основу взят приказ № 6.1-5/363 «Руководство оформлений письменных работ студентами», утвержденный ректором Лаури Табуром.

Целью дипломной работы является исследовать и анализировать оценку мотивации изучать эстонский язык русскоязычными чиновниками полиции Восточной префектуры. В дипломной работе были поставлены следующие вопросы исследования:

- 1) Как оценивают свою мотивацию изучать эстонский язык сами русскоязычные чиновники полиции?
- 2) Какие условия и возможности для изучения эстонского языка имеют русскоязычные чиновники со стороны работодателя?

Для достижения цели дипломной работы, автор использовал метод сбора данных, анкетный опрос. В ходе анализа эмпирического исследования дипломной работы выяснилось, что неудовлетворительное владение языком является проблемой как внутри службы, так и среди самих чиновников полиции Восточной префектуры. Автор дипломной работы установил, что сами русскоязычные чиновники полиции оценивают свою мотивацию к изучению эстонского языка в большей части, исходящей из внешних факторов, усваивая язык из-за служебного требования с целью сохранения работы и считая содействие работодателя самым эффективным фактором мотивации. Указанные предложения в заключительной части дипломной работы помогут усилить обучение эстонского языка и достичь требуемого уровня знания языка чиновниками, в результате чего поднимется профессионализм чиновников и облегчится проблема персонала Восточной префектуры.

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

- Alas, R. 1997. Juhtimise alused. Tallinn. Kirjastus Külim
- Alas, R. 2004. Juhtimise alused. Tallinn. Kirjastus Külim
- Ametniku, töötaja ning füüsilisest isikust ettevõtja eesti keele oskuse ja kasutamise nõuded. 20.06.2011. Vastu võetud 20.06.2011 RT I, 27.06.2011, 1 jõustumine 01.07.2011. Riigi Teataja kodulehelt www.riigiteataja.ee/akt/123042013011 välja otsitud 29.12.2013
- Bachmann, T ja Maruste, R. 2008. Psühholoogia alused. Tallinn. Kirjastus ILO AS.
- Brophy, J. 2004. Motivating students to learn . 2. trükk. Mahwah, New Jersey, Erlbaum.
- Crookes, G. Schmidt, R. 1991. Motivation: Reopening the Research Agenda. Language Learning, 41, 469-512. Interneti leheküljelt <http://sls.hawaii.edu/Gblog/wp-content/uploads/2011/08/Crookes-Schmidt> välja otsitud 13.12.2013
- Deci, E. L. 1975. Intrinsic motivation. New York. Publisher Plenum Press
- Deci, E. L. 1980. The psychology of self-determination. Toronto. Publisher Lexington Books.
- Deci, E.L. 1992 The relation of interest to the motivation of behavior: A self-determination theory perspective. I Renninger, K.A., Hidi, S. & Krapp, A. (red.) The role of interest in learning and development. Hillsdale, N.J.: Erlbaum.
- Deci, E.L., R.J. Vallerand, L.G. Pelletier, and R.M. Ryan. 1991. Motivation and education: The self-determination perspective. The Educational Psychologist. 26, no. 3
- Dörnyei, Z. 1994. Motivation and Motivating in the Foreign Language Classroom. Artikkel ajakirjas The Modern Language Journal, 78. 273-284. Interneti leheküljelt <http://mailer.fsu.edu/~jkeller/EDP5217/Library> välja otsitud 01.12.2013
- Dörnyei, Z. 2001. Teaching and researching motivation. England. Pearson Education Limited internetiraamat <http://books.google.ee/books?id=KUPx7-bPJAC&pg=PR3&lpg=PR3&dq> väljaotsitud 06.12.2013
- Edwards, J. 1985. Language, Society and Identity. Oxford: Basil Blackwell. Internetivõrgust <http://journals.cambridge.org/action/displayAbstract?fromPage=online&aid=2993644> välja otsitud 12.01.2014
- Eesti keele arengukava 2011-2017. 2011. Vabariigi Valitsuse 26.11.2010 korraldus nr 451. VV internetilehelt https://valitsus.ee/UserFiles/valitsus/et/valitsus/arengukavad/haridus-ja-teadusministeerium/Eesti_keeles_arengukava_2011_2017.pdf välja otsitud 03.12.2013

- Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi keeleseadus. 1989. ENSV ÜN ja Valitsuse Teataja nr. 4. 81-86. Interneti lehelt <http://homepage2.nifty.com/kmatsum/seadus/keel1989.html> välja otsitud 01.12.2013
- Eesti Vabariigi põhiseadus 28.06.1992 jõustunud 03.07.1992 RT 1992, 26, 349... RT I 2003, 64, 429. Riigi Teataja kodulehelt www.riigiteataja.ee/akt/127042011002 välja otsitud 31.12.2013
- Fairchild, A., Horst, S. J., Finney, S. J. ja Barron, K. E. 2007. Evaluating existing and new validity evidence for the Academic Motivation Scale. *Contemporary Educational Psychology*, 30,331-358. Internetivõrgust www.jmu.edu/assessment/wm_library/Validity_Evidence_AMS.pdf välja otsitud 03.01.2014
- Filippov, M. 24.02.2013. Politsei soovib keelenõude lõdvendamist. Postimehe kodulehelt www.postimees.ee/1114526/politsei-soovib-keelenoude-lodvendamist välja otsitud 02.01.2014
- Gardner, R.C. 2001 Language Learning Motivation: The Student, the Teacher and the Reasearcher. Texas Papers in Foreign Language Education, 1, 1-18. Institute of Education Sciences leheküljelt <http://eric.ed.gov/?id=ED464495> välja otsitud 28.11.2013
- Gardner, R.C. 2007. Motivation and Second Language Acquisition. *Porta Linguarum*, 8/6, 9-20. Arvutivõrgust www.ugr.es/~portalin/articulos/PL_numero8/.pdf välja otsitud 24.11.2013
- Hallik, K. 2002. Challenge of the Russian Minority. Emerging Multicultural Democracy in Estonia. 65-88. Index Scriptorum Estoniae ISE andmebaasist http://ise.elnet.ee/record=b2129608~S1*est välja otsitud 11.12.2013
- Herman, L., Mandell, A. (2004). From Teaching to Mentoring: Principle and Practice, Dialogue and Life in Adult Education London RoutledgeFalmer
- Hirschler, J.A. 1994. Preschool Children's Help to Second Language Learners. – *The Journal of Educational Issues of Language Minority Students*, V14. <http://128.174.128.220/cgi-bin/clasSearch/viewitem.cgi?id=1305>
- Imsen, G. (1998). *Elevens verden: innføring I pedagogisk psykologi*. Toni Aschehoug.
- Keeleinspektsiooni 2012.a. tegevuse aruanne. 2012. Keeleinspektsiooni kodulehelt www.keeleinsp.ee/?menu=30&news=931 välja otsitud 30.12.2013
- Keeleinspektsiooni 2013.a tegevuse aruanne. 2013. Keeleinspektsiooni kodulehelt www.keeleinsp.ee/?menu=30&news=1003 välja otsitud 25.02.2014

- Keeleinspektsiooni põhimäärus. 09.02.2007. Jõustumine 23.02.2007. RTL 2007, 16, 250. Riigi Teataja kodulehelt www.riigiteataja.ee/akt/12790819 välja otsitud 31.12.2013
- Keeleseadus. 23.02.2011. Vastu võetud 23.02.2011 R I, 18.03.2011, 1 jõustumine 01.07.2011. Riigi Teataja kodulehelt www.riigiteataja.ee/akt/11803201100 välja otsitud 31.12.2013
- Kidron, A. 2001. Psühholoogia põhisuunad. Tallinn. Kirjastus Mondo
- Kim, Y.Y. 1988. Communication and Cross-Cultural Adaption: An Integrative Theory. rschler
- Kleinginna, P. R., Kleinginna, A. M. 1981. A categorized list of emotion definitions, with suggestions for a consensual definition. Motivation and emotion, 5, 345–379. Kättesaadav <http://148.202.18.157/sitios/catedrasnacionales/material/2010b/sanz/kleinginna1981.pdf> välja otsitud 28.11.2013
- Koostööleping nr SFKL11028. 17.08.2011. Tallinn. PPA siseveebist. Välja otsitud 01.03.2014
- Krashen, S 1982. Principles and Practices of Second Language Acquisition. Oxford: Pergamon Press. Internetivõrgust www.sdkrashen.com/content/books/principles_and_practice.pdf välja otsitud 29.12.2013
- Kruidenier, B.G & Klement, R. 1986. The effect of context on the composition and role of orientations in second language acquisition. Canada-Ottawa university Interneti leheküljelt www.ruor.uottawa.ca/en/bitstream/handle/10393/4889/NK65687.PDF?sequence=1 välja otsitud 14.12.2013
- Krull, E. 2000. Pedagoogilise psühholoogia käsiraamat. Tartu. Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Kukk, I. 2002. Eesti kirjakeele seisundi uuring. Õiguse ja halduse keele valdkonnauuringu aruanne. Haridus- ja Teadusministeeriumi kodulehelt www.hm.ee/index.php?popup=download&id=3990 Välja otsitud 14.12.2013
- Langmets, M., Tiits, M., Valdre, T., Veskis, L., Viks, Ü. ja Voll, P. 2009. Otsing. Eesti keele seletav sõnaraamat I-VI. Eesti Keele Sihtasutus 2009. Eesti Keele Instituudi kodulehelt www.eki.ee/dict/ekss/ välja otsitud 16.12.2013
- Law, C. 1994. Individual and group learning. Prior, J. (Ed) In Gower Handbook of Training and Development. Aldershot: Gower Publishing Company Limited.
- Lier, L. 1996. Interaction in the Language Curriculum: Awareness, Autonomy and Authenticity (Applied Linguistics and Language Study). UK. Publisher: Longman Pub Group
- Lindgren, H, C., Suter, W. N. 1994. Pedagoogiline psühholoogia koolipraktikas. Tartu Ülikooli kirjastus.

- Masgoret, A-M., Gardner, R.C. 2003. Attitudes, Motivation, and Second Language Learning: A Metaanalysis of Studies Conducted by Gardner and Associates. *Language Learning*, 5, 167-210. Internetivõrgust <http://users.telenet.be/cr32258/Attidus%20motivation%20L2.pdf> välja otsitud 02..01.2014
- McCombs, B.L. (1991): Motivation and lifelong learning. *Educational Psychologist*, 26 (2)
- McIntosh, P. 2010. Action Research and Reflective practice. Creative and visual methods to facilitate reflection and learning. London and New York: Routledge, Taylor & Francis Group.
- Märja, T. Lõhmus, M. Jõgi, L. 2003. *Andragoogika*. Tallinn. Kirjastus Ilo
- Oxford, R., Shearin, J. 1994. Language learning motivation: Expanding the theoretical framework. *Modern Language Journal*, 78, 12-28. Interneti leheküljelt www.jstor.org/stable/329249 välja otsitud 27.12.2013
- Paris, S.G. 1997. Situated motivation and informal learning. *Journal of Museum Education*, 2 (2-3)
- Pilli, E. 2005. Täiskasvanu õppimine. Õppimine ja õpetamine avatud ülikoolis. Tartu. Tartu Ülikooli Kirjastus
- Pintrich, P.R ja Schunk, D.H 1996. *Motivation in education*. New Jersey. Prentice Hall.
- Politseiametnikele kohustusliku eesti keele taseme saavutamise tegevuskava. Kinnitatud Politseija piirivalveameti peadirektori 21.04.2009 käskkirjaga nr 124. PPA siseveebist välja otsitud 01.03.2014
- PPA Ida personalitallituse talituse juhataja V.Remsel suulised ütlused (kirja pandud 29.10.2013 ja 14.03.2014 töö autori poolt)
- PPA Ida personalitallituse töökeskkonna juhtivspetsialist H.Varinurm suulised ütlused (kirja pandud 17.02.2014 töö autori poolt).
- Põhiseadus. 25.02.1937. Eesti Rahvusraamatukogu digitaalarhiivi leheküljelt <http://digar.nlib.ee/digar/show.action?id=12831&q=p%C3%B5hiseadus> välja otsitud 01.01.2014.a
- Rannut, Ü 2005 *Keelekeskkonna mõju vene õpilastele eesti keele omandamisele ja integratsioonile Eestis*. Tallinn. TLÜ Kirjastus.
- Ratelle, C. F., Guay, F., Vallerand, R. J., Larose, S. ja Senecal, C. 2007. Autonomous, controlled, and amotivated types of academic motivation: A person-oriented analysis. *Journal of Educational Psychology*, 99, 734-746. Internetivõrgust

<http://psycnet.apa.org/index.cfm?fa=buy.optionToBuy&id=2007-17712-004> välja otsitud 29.12.2013

Raudsepp, L. Hannus, A. Matsi, J. Koka, A. 2010. Spordipsühholoogia õpik. Tartu. Kirjastus Atlex

Rubinfeld, S. & L. Sinclair & R. Clement. (2007). Second language learning and acculturation: The role of motivation and goal content congruence. *Canadian Journal of Applied Linguistics*, 10.3, 309-323. www.aclacaal.org/Revue/vol-10-no3-art-rubinfeld-sinclair-clement.pdf välja otsitud 10.12.2013

Ryan, R. M., Deci, E. L. 2000. Intrinsic and Extrinsic Motivations: Classic Definitions and New Directions. *Contemporary Educational Psychology*, 25, 54–67. Internetileheküljelt www.selfdeterminationtheory.org/SDT/documents/2000_RyanDeci_IntExtDefs.pdf välja otsitud 02.12.2013

Schiffmann, H. F 1996. Linguistic Culture and Language Policy. Routledge London.

Sepp, V. 2010. Andekusest ja andekatest lastest. Tartu. Kirjastus Atlex

Skehan, P. (1989). Individual differences in second-language learning. London. Publisher Routledge

Spolsky, B. 1969. Article first published online 2006. Attitudinal aspects of second language learning. *Language Learning*, 19, 271-275. Institute of Education Sciences leheküljelt <http://eric.ed.gov/?id=ED031701> välja otsitud 12.12.2013

Zusho, A., Pintrich, P. R. (2003). Skill and will: the role off motivation and cognition in the learning of collage chemistry. *International Journal of Science Education*, 25, 1081-1094. INT. J. SCI. EDUC <http://www-personal.umich.edu/~bcoppola/publications/49.%20Zusho%20PAPER.pdf> välja otsitud 23.12.2013

Tegevuskava kinnitamine Ida prefektuuri töäjõu tagamiseks. Kinnitatud Politsei-ja piirivalveameti peadirektori 15.04.2011 korraldusega nr 58. PPA siseveebist välja otsitud 01.03.2014

Tomusk, I. 2009 Kakskümmend aastat Eesti keelepoliitikat. Justiitsministeeriumi kodulehelt www.just.ee/44104 välja otsitud 15.12.2013

Tomusk, I. 2013 Põhiseaduse riigikeele sätted 20 aastat hiljem. Õiguskeel 1. Justiitsministeeriumi kodulehelt www.just.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=57999/ välja otsitud 15.12.2013

- Valk, A. 2003. Organisatsioon ja juhtimine avalikus sektoris. Tallinn: Sisekaitseakadeemia kirjastus
- Vallerand, R.J, Bissonnette, R. 1990 Intrinsic, Extrinsic, and Amotivational Styles as Predictors of Behavior: A Prospective Study. Interneti vörgust www.jwalkonline.org/docs/Grad%20Classes/Fall%2007/Org%20Psy/Cases/motivation%20articles/PERUSED/in_extrinsic%20and%20amotive%20styles%20pdct%20bx.pdf välja otsitud 17.02.2014
- Weiner, B. 1992. Human Motivation. Theories and Research, Publications, Mar 3. USA: SAGE Psychology Publications
- Wlodkowski, R. J. (2008). Enhancing Adult Motivation to Learn: A Comprehensive Guide for Teaching All Adults. San Francisco: Jossey-Bass
- Wolters, S.A. 2003. Dancing Achievement Goal Theory: Using Goal Structures and Goal Orientations to Predict Students' Motivation, Cognition, and Achievement. Interneti vörgust <http://psycnet.apa.org/index.cfm?fa=buy.optionToBuy&id=2004-95233-004> välja otsitud 15.01.2014

LISAD

LISA 1. ANKEETKÜSIMUSTIK

Uurimus viiakse läbi Sisekaitseakadeemia politsei-ja piirivalvekolledži üliõpilase Kalle Kuusiku lõputöö “Venekeelsete politseiametnike Eesti keele õppimise motivatsioon Ida prefektuuri näitel“ raames.

Lõputöö eesmärk on uurida, kuidas venekeelsed politseiametnikud hindavad oma motivatsiooni eesti keelt õppida. Ankeetküsimustikule vastamine on tähtis, sest vastuste analüüsimise tulemusena on võimalik teha ettepanekuid, kuidas parandada eesti keele õppimise motivatsiooni.

Uurimuses osalemine on anonüümne. Soovi korral saadetakse lõputöö koos uurimistulemustega Teile e-kirjaga.

1. Sugu

- M
 N

2. Vanus: _____

3. Mis on Teie emakeel(ed)?

4. Millist eesti keele taset praegu omate?

- A1
 A2
 B1
 B2
 C1
 ei oma keeletaset

5. Kuidas hindate ise oma keeleoskust?

6. Kui kaua olete eesti keelt õppinud?

- Kuni 1 aasta
 1-3 aastat
 4-5 aastat
 6 ja enam aastat

7. Senised keeleõppekogemused (sh millistel kursustel olete osalenud, iseseisvalt õppimine)?

8. Kuidas olete rahul läbitud keelekursustega? Põhjendage.

9. Mis põhjusel olete olemasoleva keeletaseme omandanud (võib valida mitu vastuse varianti) ?

- Kodakondsuse taotlemine
- Enesearendamine
- Eneseteostus
- Ametialase kvalifikatsiooni tõstmine
- Töö saamine/hoidmine
- Suurem suhtlusringkond

10. Palun hinnake järgmised eesti keele õppe motiive. Kui olulised need Teie jaoks eesti keele õppimisel on?

	väga oluline	ei oska öelda	vähe oluline	pole oluline	
1. tööalane nõue	☐	☐	☐	☐	☐
2. ametialane edu	☐	☐	☐	☐	☐
3. konkurentsipüsimine	☐	☐	☐	☐	☐
4. edasiõppimise võimaluste suurenemine	☐	☐	☐	☐	☐
5. varasem ebaedu, emotsionaalne seisund	☐	☐	☐	☐	☐
6. tahe	☐	☐	☐	☐	☐
7. tunnustusvajadus	☐	☐	☐	☐	☐
8. väljakutse	☐	☐	☐	☐	☐
9. huvi eesti keele vastu	☐	☐	☐	☐	☐
10. huvi eesti kultuuri vastu	☐	☐	☐	☐	☐
11. kommunikatsioon	☐	☐	☐	☐	☐
12. soov ennast vajalikuna tunda	☐	☐	☐	☐	☐
13. eneseteostusvajadus	☐	☐	☐	☐	☐
14. enesearendusvajadus	☐	☐	☐	☐	☐
15. edukus õppetöös	☐	☐	☐	☐	☐
16. uudishimu	☐	☐	☐	☐	☐
17. loomingulisus	☐	☐	☐	☐	☐
18. sotsiaalne surve	☐	☐	☐	☐	☐
19. vajadus õpetada oma lapsi	☐	☐	☐	☐	☐

11. Palun hinnake järgmisi eesti keele õppe motivatsiooni takistavaid tegureid. Kui olulised need Teie jaoks eesti keele õppimisel on.

	väga oluline	ei oska öelda	vähe oluline	pole oluline	
1. eelarvamused	☐	☐	☐	☐	☐
2. huvi puudus	☐	☐	☐	☐	☐
3. turvatunde puudumine	☐	☐	☐	☐	☐

	väga oluline	ei oska öelda	vähe oluline	pole oluline
4. keelekeskkonna puudumine	☐	☐	☐	☐
5. varasem ebaedu	☐	☐	☐	☐
6. vastumeelsus	☐	☐	☐	☐
7. liiga kõrged eesmärgid	☐	☐	☐	☐
8. stress	☐	☐	☐	☐
9. liigne väline sund	☐	☐	☐	☐
10. õpetajate ebaprofessionaalsus	☐	☐	☐	☐
11. kursuste halb ülesehitus	☐	☐	☐	☐
12. ajapuudus	☐	☐	☐	☐

12. Palun hinnake järgmiseid eesti keele õppe motivatsiooni mõjutavaid tegureid.

	väga oluline	ei oska öelda	vähe oluline	pole oluline
1. õpetajate professionaalsus	☐	☐	☐	☐
2. kursuste ülesehitus	☐	☐	☐	☐
3. õpistrateegiad	☐	☐	☐	☐
4. keelekeskkonna toetus	☐	☐	☐	☐
5. tööandja toetus	☐	☐	☐	☐
6. kindlustunne töö	☐	☐	☐	☐
7. sissetulek	☐	☐	☐	☐
8. innustused, kiitused	☐	☐	☐	☐
9. väärtuste muutumine	☐	☐	☐	☐
10. veendumused	☐	☐	☐	☐
11. keeleline andekus	☐	☐	☐	☐
12. tunnustus	☐	☐	☐	☐

13. Millisel määral mõjutavad Teie keeleõppe motivatsiooni järgmised eelarvamused

	väga palju	ei oska öelda	vähe	väga vähe
1. ma ei saa keelt niikuinii selgeks	☐	☐	☐	☐
2. eesti keelt ei lähe tegelikult vaja	☐	☐	☐	☐
3. keelenõue on põhjendamata	☐	☐	☐	☐
4. peamine on see, kui hästi inimene oma tööd teeb	☐	☐	☐	☐
5. minu kolleegid ei oska samuti eesti keelt	☐	☐	☐	☐
6. keele selgeks saamisega ei muutu midagi	☐	☐	☐	☐
7. õpitu ununeb varsti	☐	☐	☐	☐
8. keelenõuded on liiga kõrged	☐	☐	☐	☐
9. keeleõppe tingimused on ebavõrdsed	☐	☐	☐	☐
10. keelenõuetele vastavuse sätte täitmistähtaega lükatakse edasi	☐	☐	☐	☐
11. keelekursustel ei saa tööks vajalikku keele oskust	☐	☐	☐	☐
12. keeleõppeks kulub palju vaba aega	☐	☐	☐	☐

14. Kui Teil ei ole nõutavat keeletaset, kirjutage palun, mil määral kardate keelenõude mittetäitmise tõttu oma töökohta kaotada.

väga palju	ei oska öelda	vähe	väga vähe
☐	☐	☐	☐

15. Kas eesti keele oskus on Teile vajalik?

väga vajalik	ei oska öelda	osaliselt vajalik	ei ole vajalik
☐	☐	☐	☐

16. Kui palju räägite tööl olles eesti keeles?

väga palju	ei oska öelda	vähe	väga vähe
☐	☐	☐	☐

17. Kui palju räägite väljaspool tööd eesti keeles?

väga palju	ei oska öelda	vähe	väga vähe
☐	☐	☐	☐

18. Kas PPA juhtkond toetab Teie arvates keeleõpet?

jah

ei

19. Millist tuge ootate PPA poolt eesti keele õppes?

20. Millised on Teie edasised plaanid seoses eesti keele õppega?

Tänan, et leidsite küsimustiku täitmiseks aega. Kui soovite tagasisidet uurimustöö tulemustest, kirjutage oma e-posti aadress_____

Kalle Kuusik
PK122
Politsei-ja piirivalvekolledž

LISA 2. АНКЕТНЫЙ ОПРОСНИК

Исследование проводится в рамках дипломной работы студента Академии МВД Эстонии колледжа полиции и погранохраны Калле Куусик “Мотивация русскоязычных чиновников полиции к изучению эстонского языка на примере Идаской префектуры”.

Целью дипломной работы является исследование того, как русскоязычные чиновники полиции оценивают мотивацию к изучению эстонского языка. Ответы на анкетный опросник очень важны, так как по итогам анализа ответов возможно сделать предложения для улучшения мотивации в изучении эстонского языка. Участие в исследовании является анонимным.

1. Пол

- М
 Ж

2. Возраст: _____

3. Ваш родной язык?

4. Какую категорию эстонского языка имеете на данный момент?

- A1
 A2
 B1
 B2
 C1
 не имею языковой категории

5. Как Вы оцениваете свои знания эстонского языка?

6. Как долго Вы изучаете эстонский язык?

- до 1 года
 1-3 года
 4-5 года
 6 лет и более

7. Прежний опыт изучения языка (какие курсы посещали/ изучали самостоятельно)?

8. Довольны ли вы пройденными языковыми курсами? Поясните.

9. По какой причине Вы получили имеющийся уровень языка (можно выбрать несколько вариантов)?

- Ходатайство на получение гражданства
- Саморазвитие
- Самоутверждение
- Повышение профессиональной квалификации
- Получение/сохранение рабочего места
- Увеличения круга общения

10. Пожалуйста, оцените следующие мотивы для изучения эстонского языка. Как важны они для Вас при изучении эстонского языка?

	очень важны	важны	не могу сказать	мало важны	не важны
1. рабочие требования	☐	☐	☐	☐	☐
2. должностной успех	☐	☐	☐	☐	☐
3. противостояние конкуренции	☐	☐	☐	☐	☐
4. увеличение возможностей для дальнейшего обучения	☐	☐	☐	☐	☐
5. прежние неудачи, эмоциональное состояние	☐	☐	☐	☐	☐
6. желание	☐	☐	☐	☐	☐
7. потребность к признанию	☐	☐	☐	☐	☐
8. вызов	☐	☐	☐	☐	☐
9. интерес к эстонскому языку	☐	☐	☐	☐	☐
10. интерес к эстонской культуре	☐	☐	☐	☐	☐
11. коммуникация	☐	☐	☐	☐	☐
12. желание чувствовать себя нужным	☐	☐	☐	☐	☐
13. необходимость самоутверждения	☐	☐	☐	☐	☐
14. необходимость саморазвития	☐	☐	☐	☐	☐
15. успех в учебе	☐	☐	☐	☐	☐
16. любопытство	☐	☐	☐	☐	☐
17. творчество	☐	☐	☐	☐	☐
18. социальное давление	☐	☐	☐	☐	☐
19. необходимость обучать своих детей	☐	☐	☐	☐	☐

11. Пожалуйста, оцените следующие факторы, препятствующие мотивации к изучению эстонского языка. Как важны они для Вас при изучении эстонского языка?

	очень важны	важны	не могу сказать	мало важны	не важны
1. предрассудки	☐	☐	☐	☐	☐
2. отсутствие интереса	☐	☐	☐	☐	☐
3. отсутствие чувства защищенности	☐	☐	☐	☐	☐
4. отсутствие языковой среды	☐	☐	☐	☐	☐
5. прежние неудачи	☐	☐	☐	☐	☐

	очень важны	важны	не могу сказать	мало важны	не важны
6. неприязнь	☐	☐	☐	☐	☐
7. слишком завышенные цели	☐	☐	☐	☐	☐
8. стресс	☐	☐	☐	☐	☐
9. чрезмерное внешнее давление	☐	☐	☐	☐	☐
10. непрофессиональный преподаватель	☐	☐	☐	☐	☐
11. плохое построение курса	☐	☐	☐	☐	☐
12. нехватка времени	☐	☐	☐	☐	☐

12. Пожалуйста, оцените следующие факторы, влияющие на мотивацию в изучении эстонского языка.

	очень важны	важны	не могу сказать	мало важны	не важны
1. профессиональность преподавателей	☐	☐	☐	☐	☐
2. построение курса	☐	☐	☐	☐	☐
3. учебные стратегии	☐	☐	☐	☐	☐
4. поддержка со стороны языковой среды	☐	☐	☐	☐	☐
5. поддержка работодателя	☐	☐	☐	☐	☐
6. чувство защищенности на работе	☐	☐	☐	☐	☐
7. доход	☐	☐	☐	☐	☐
8. воодушевление, похвала	☐	☐	☐	☐	☐
9. изменение ценностей	☐	☐	☐	☐	☐
10. убеждения	☐	☐	☐	☐	☐
11. языковая одаренность	☐	☐	☐	☐	☐
12. признание	☐	☐	☐	☐	☐

13. В какой степени предрассудки влияют на Вашу мотивацию в изучении эстонского языка?

	очень много	много	не могу сказать	мало	очень мало
1. я не могу выучить язык	☐	☐	☐	☐	☐
2. эстонский язык мне не пригодится	☐	☐	☐	☐	☐
3. требования к языку необоснованные	☐	☐	☐	☐	☐
4. главное то, насколько хорошо человек справляется с работой	☐	☐	☐	☐	☐
5. мои коллеги тоже не владеют эстонским языком	☐	☐	☐	☐	☐
6. от того, что я выучу язык, ничего не изменится	☐	☐	☐	☐	☐
7. все выученное быстро забудется	☐	☐	☐	☐	☐
8. языковые требования к языку очень завышены	☐	☐	☐	☐	☐
9. условия изучения языка неравные	☐	☐	☐	☐	☐
10. срок предписания по соответствию языковым требованиям постоянно переносится	☐	☐	☐	☐	☐
11. на языковых курсах не получаешь той языковой базы, которая пригодится на работе	☐	☐	☐	☐	☐

12. на изучение языка уходит слишком много свободного времени

14. Если у Вас нет соответствующей языковой категории, то напишите, пожалуйста, в какой степени боитесь потерять свое рабочее место в связи с тем, что не выполнили языковые требования.

очень большой большой не могу сказать малой очень малой

15. Необходимо ли Вам знание эстонского языка?

очень необходимо необходимо не могу сказать частично нет необходимости

16. Как часто вы говорите на эстонском языке на работе?

очень много много не могу сказать мало очень мало

17. Как часто Вы говорите на эстонском языке вне работы?

очень много много не могу сказать мало очень мало

18. Как считаете, поддерживает ли Вас руководство ППА в изучении эстонского языка?

да

нет

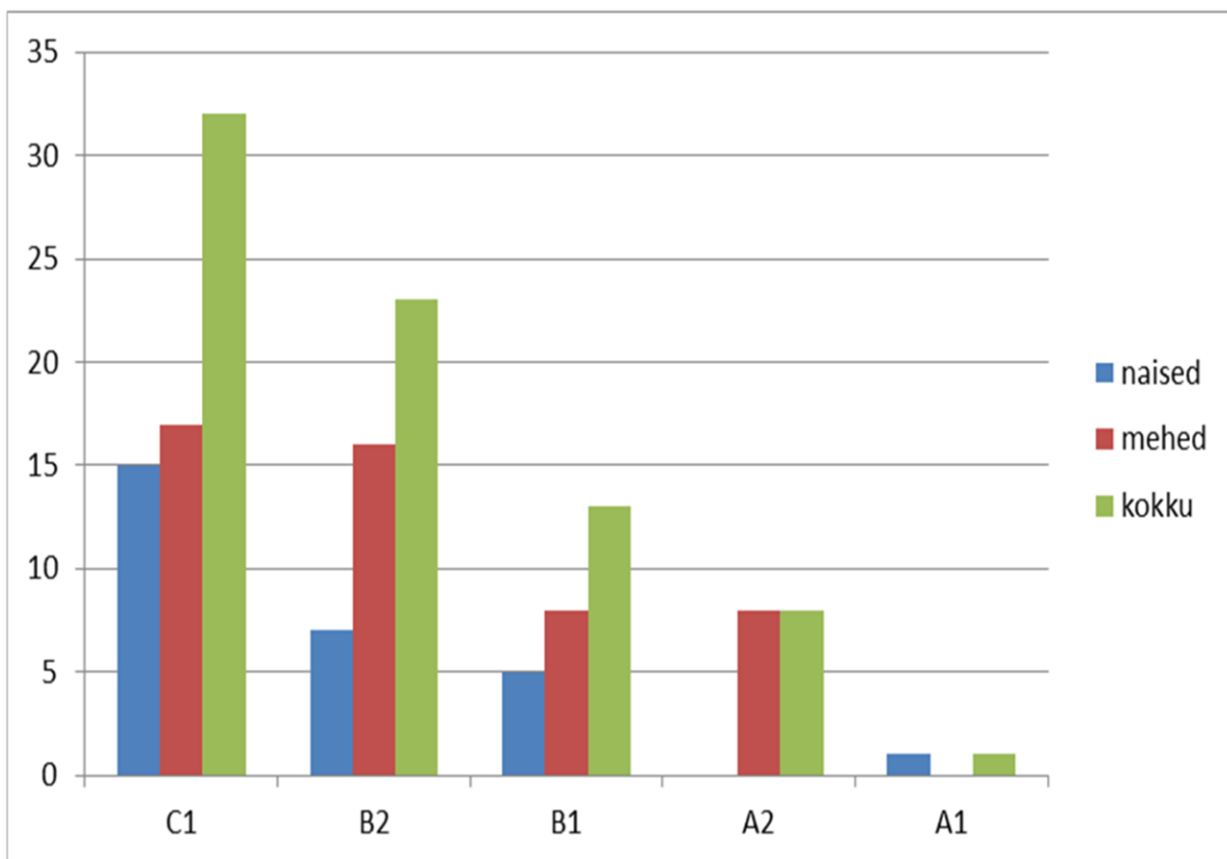
19. Какой поддержки Вы ждете со стороны ППА в изучении эстонского языка?

20. Какие у Вас дальнейшие планы по изучению эстонского языка?

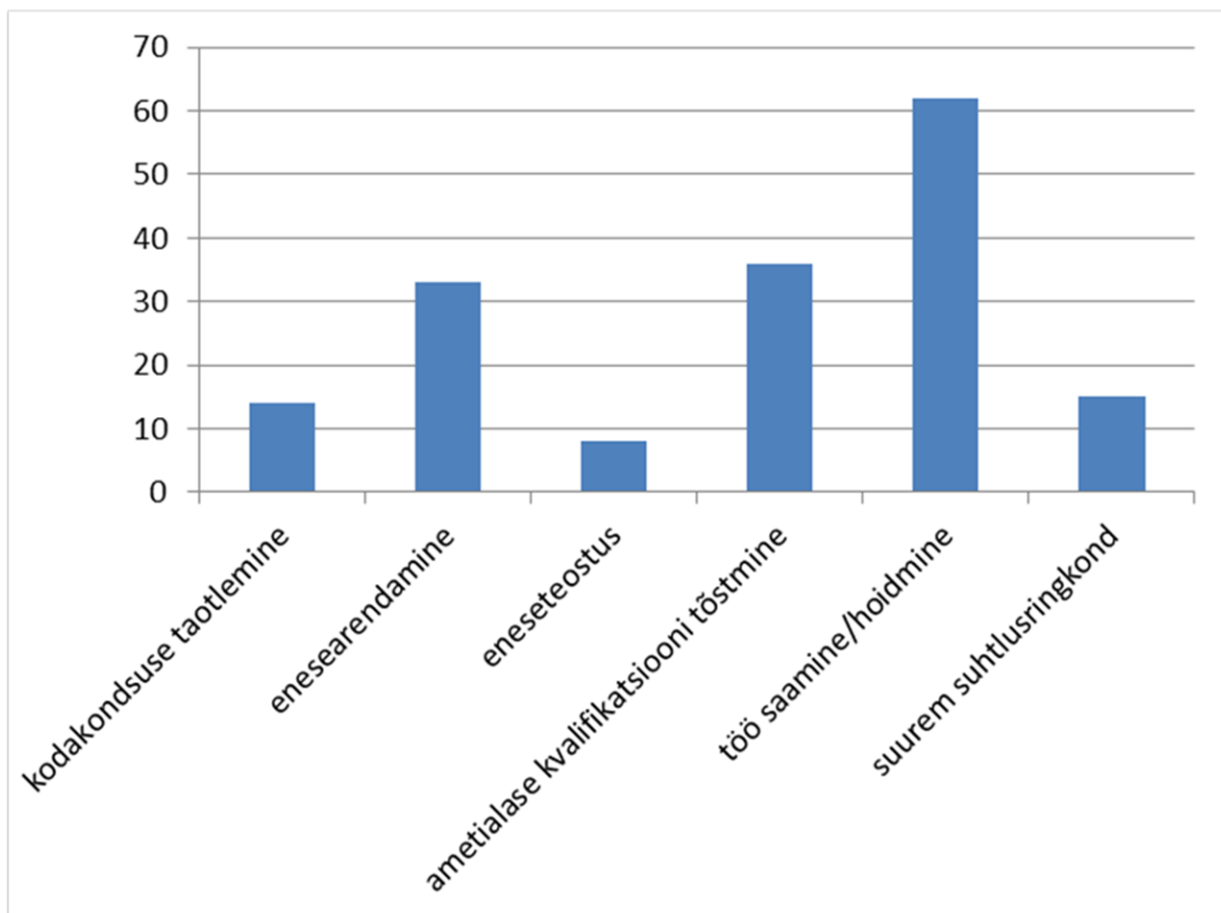
Спасибо, что Вы нашли время для заполнения опросника. Если Вы желаете получить результаты исследовательской работы, то укажите адрес своей электронной почты _____

Калле Куусик
PK122
Колледж полиции и погранохраны

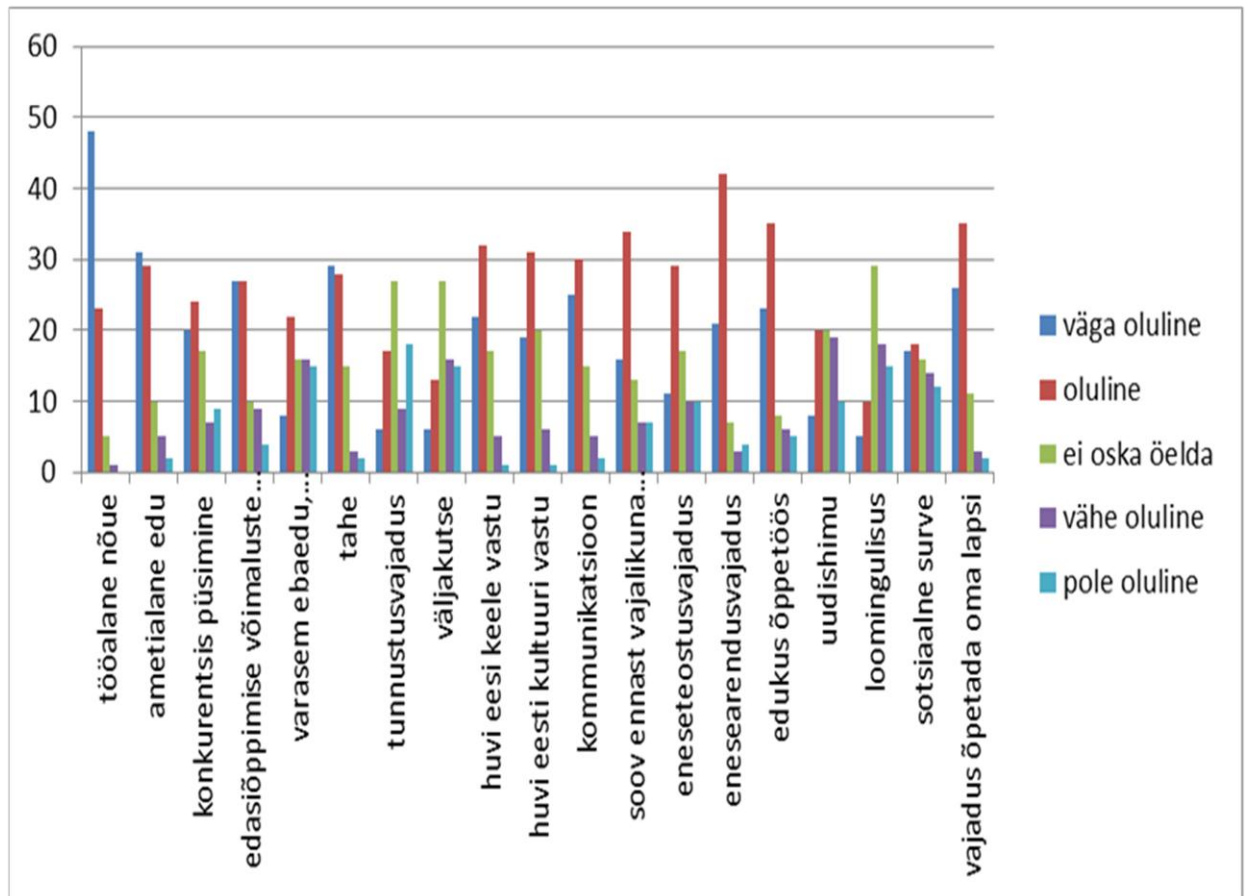
LISA 3. AMETNIKE KEELETASEMED

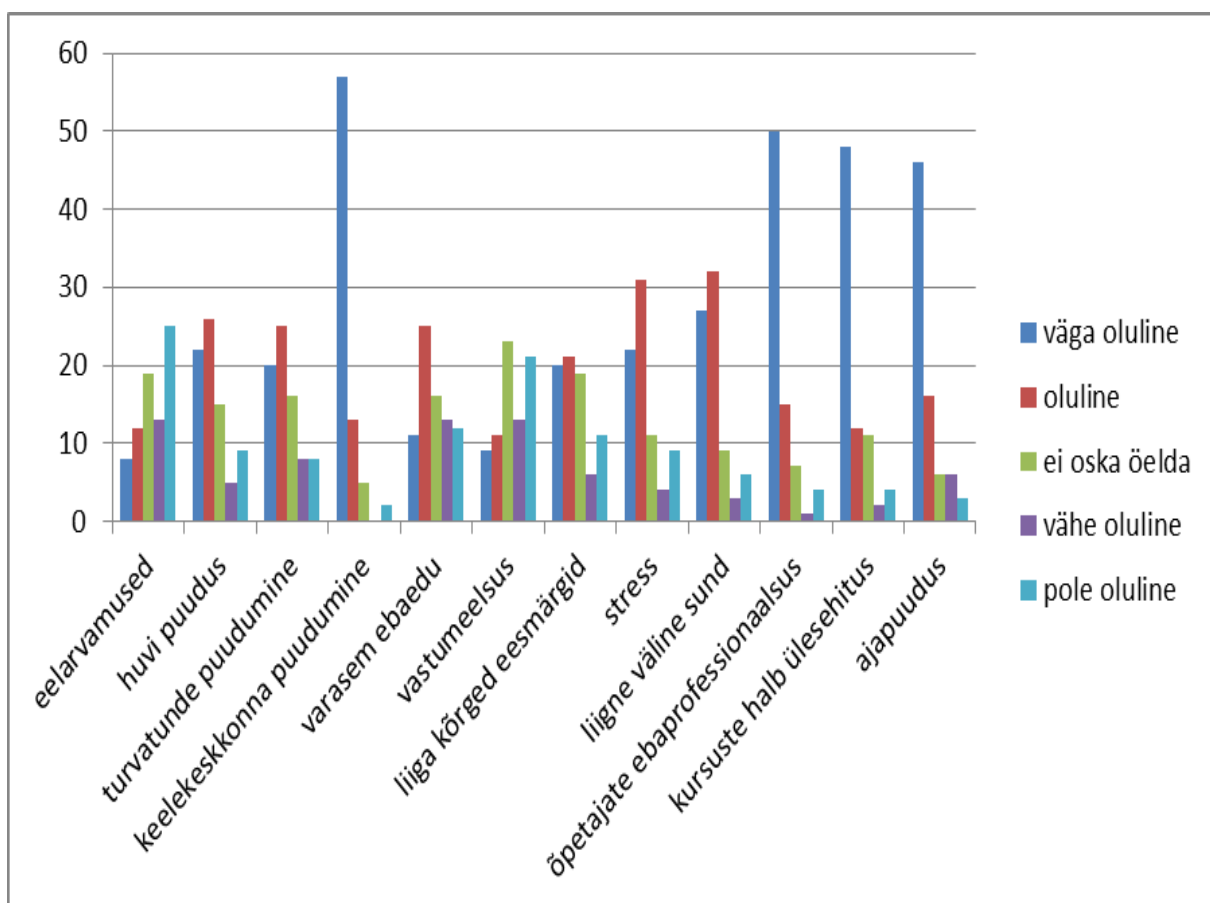
LISA 4. KEELETASEME OMANDAMISE PÕHJUSED

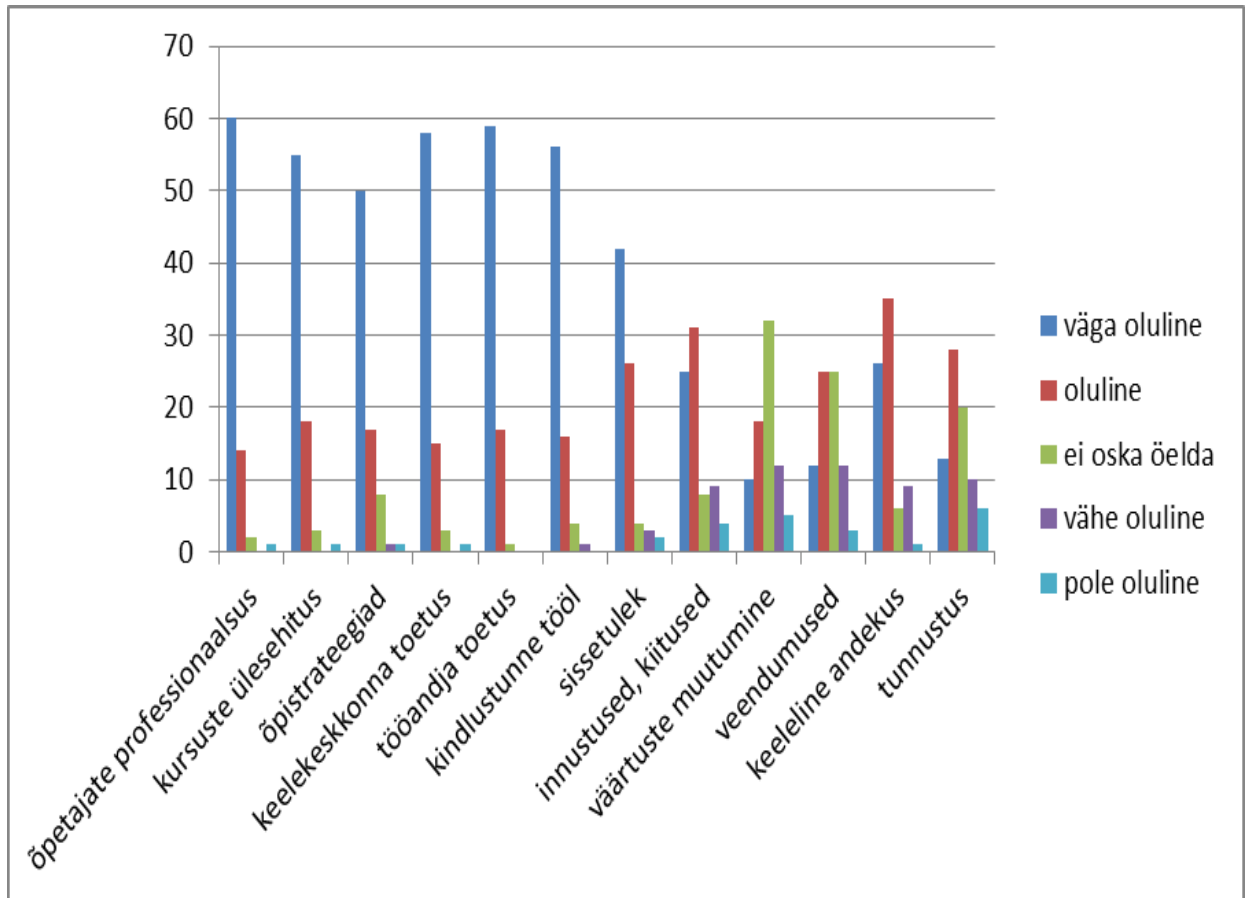
LISA 5. KEELEÕPPE MOTIIVID

LISA 6. MOTIVATSIOONI TAKISTAVAD TEGURID

LISA 7. MOTIVATSIOONI MÕJUTAVAD TEGURID

LISA 8. MOTIVATSIOONI MÕJUTAVAD EELARVAMUSED

